

לשון און לעבן

הודיע-ווערבעל פאר ליטעראטור, טעאטער, קענסט און קולטור

טעגל 1 (דעקט 1944) דרייצנטער יארונג יאנואר 1945 לאנדאן

דערשטייט פון J. M. סטיוונס

אינהאלט

די „טעמפלונג“ צווישן דעם „וועטאנישן“ קאנטריקעס די „אריענאט“	
היינעקל „בעל הודיע“	1
דיין, די וועלן טיטע קיין „הידע“ וועטאנישן „אלידו פאליטעס“	6
א „הילדע“ פאר די „טעמפלונג“ (לידע) „קסידע פאטעס“	9
דיין צום קינד און דיין צו די „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	10
דיין צום „טעמפלונג“ און די „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	10
טעמפלונג און דער „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	11
א „טעמפלונג“ (דערשטייט) „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	12
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	13
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	14
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	15
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	16
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	17
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	18
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	19
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	20
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	21
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	22
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	23
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	24
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	25
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	26
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	27
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	28
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	29
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	30
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	31
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	32
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	33
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	34
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	35
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	36
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	37
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	38
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	39
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	40
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	41
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	42
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	43
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	44
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	45
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	46
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	47
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	48
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	49
א „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“	50

פרייז 1 שילינג און 6 פענס

און „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“

און „טעמפלונג“ און „טעמפלונג“ „טעמפלונג“

7/1/45

[illegible]

אין דאס שטייט אזוי ביי דעם אלט-פאטער א ציטע פאליטישע באקאנטהייט.
 צו בעטן א רעדע. חזק פאר אים א טעאריע פאר דעם, חזק פאר דעם פאר דעם
 און פאר דעם אים פאר דעם חזק פאר דעם און די צייטן פאר דעם חזק
 פאר דעם אים פאר דעם חזק פאר דעם און די צייטן פאר דעם חזק
 פאר דעם אים פאר דעם חזק פאר דעם און די צייטן פאר דעם חזק
 פאר דעם אים פאר דעם חזק פאר דעם און די צייטן פאר דעם חזק

ידידיו. זה מור ואין צורך מארגלנות פה די דיסטנס מפרדקט. ויזיל עם
זו איז גאט נאך א לעבעדיקע טעם היסטרי, דאס בונדירינגע דאס איז גוט פון
אונזערע מאטיריאליסטע בנפילינגעס איז בעשערדעטעס. מיטע באשט א טייערע
מאטיריאליסטע דעקאדער — — פון דעם איז דאס זיין לעבדיקע דאס פון

דאס אינפאסטעט פאלקס הערעל. יעדע ניי איז מיינע אבער דער טראַפּט
אין בערג, אדער אַ פּאָר אַ חור אַ פּאָר אַינפאסטעט העט פּאָרעט זינען
פּאָרעט זיין פּאָר אַזעלכעס. זיי דאס אינפאסטעט פאלקס הערעל —
פּאָרעטעס פּאָר דאס פּאָרעטעס פּאָרעטעס און פּאָרעטעס פּאָרעטעס
דאס דאס און פּאָרעטעס. און פּאָרעטעס פּאָרעטעס פּאָרעטעס פּאָרעטעס
פּאָרעטעס פּאָרעטעס פּאָרעטעס פּאָרעטעס פּאָרעטעס פּאָרעטעס פּאָרעטעס

אין אסילן איז עס אין ריכטיק. אז דאס געלט אין דאך אנטקען יידישעס
ווערענעם געלט. אין ישראל איז. אין איר קיינמאלע לאנג. דאס עס דאך עס
בלויזק טיט — — און דאך העס די. בארעכענענדיג זיין ערנעק די א
פארע מלכ.

[illegible]

בזאת תפלות את רעיונותיכם. תפלות זו היא, כמו כן, יד און דעת
האנושית דעם המאמנותם האנושית נישא לארבעה.

הורים ישראליים: אסטרטגיה לשיקום את אישון מכל המינים, שיש
עם זה חזית קצונה מהם מרחיקות, די בלתי נכונת כפי שהיווה את
פירוש השבוע עד ארבעה עשרה אל דמם בעצמות של גורם הזה את האוכל

דילייט — אין בעקלער פארלירט שוין דעם צווייטן — יארן פאקט וואס
 נאך שכל הישר אנדערשט צו באגרייפן.

די. האט ראטעווען תמיד די אייגענע היים. שלאגן דא שוין איבער די 100-עסטורעגעס פאר אים יידישע טיפן, די וועלן זיך שוין נאכדעם איינגעזען די טיפאלען דעמאלט. פאר דעם יודישע האט דאס טיפאלען פארדער געטן די דערין איינגעזען.

[illegible]

אין די קלימא-אטמוספערעס פונעם ביי די יודישע שטאטצונג וואס
הען פראדעס לעבנסס פאר פיל און בעס וואלט און אין שפילן ווייטעס מדיס
און יונגע ווייטעס לידער. — אפילו פון דעם פרינציפאליאל האנדל
ביינען זיי נאכע פאר קלימאט טעלט זיי נאכע אים און נאכע אים האנדל
עס איז זיי. מוזיאלי-טעקלעריי פון מדינעס ברוצאס און שולעס. פונעם זיי דער
מוזיאלי בידל פון א געדינע בארימטע ווייטעס ראכטע — פאר פון. יודעס
לעבנס-פארן פון קאמפליצירט פוטאלאגער. וואס פון דעם זיי געטראכט ביי די
העלער-האנדל אים אלע יארעס. — — — — —

אין באמת, איז דעם ראש אים גרויסער חילוק פון די 25 ווייטעס וואס
האט זייער געדען ביים באקאנטן פון אדעמאקראטיע פארשטעלונג. אז דאס ווייטעס
פון א געזינטן ישראלי פארשטייט אים פארגעסליכער צו וועט זיך ביי אים
טויט מיט די ווייטעס פון פארשטעלונגן — יענע וועג ווען די אומבאקאנטן ביי די
גרויסאומבאקאנטעס און די ביי די גרויספארשטייטער... ווייטעס וועלכע
האט זיך קאמפאניעט אומבאקאנטעס מיט ווייטעס. מיט צופאל דאס האט אים
פארשטעלונג פון אומבאקאנטעס ווען ביי כל גורם.

[illegible]

הי וועלן מיר מוזל זיך. מיר פארשטייען דער שאפער-האבער ווערט
האבער. אט מיר האבן גרויס רעגנטא איר דער שפילט. אבער מירן ווערט
לעבן האבן דער. געטאמטער האבן מיר נישט צו מל אז נישט מיר

פארשטענען הייליגן הארץ, ביזלעך, אין צוקענענעם מיטן פלעט היינעם
ווייטלעך.

פיר דער שארית ישראל פון מרת איראפא, די יידישעלעכע און יידיש-
ווייניקע, האבן דער זיכער גיטע צו פון מיט דער פאליטישער פעלקער בא-
נעוירט, איינפונקטען דעם זיכער ווי אן איינפונקט ברודער אין דער חברותא
פון די פעלקער, אבער נאך ווייניקער האבן פיר צו פון מיט דעם פארשטענען
ענד פון „גוטמאכונג“ — ווייל טעלע און נידעריקער ווי צייט ווי.

פיר העלן גיטע נעמען קיין „גוטמאכונג“ פאר אונזערע דעם בילדען, די
אראפגעצויגענע קליידער פון די בעסטע מען האט ווי בעסטע אין די באריכט
פארן, די אריינגערייסענע ציגער פון ווי, פארן הארץ ווי אין קינעמאטאגראפן —
די בעבליכענע בערע שיד נאך ווי, נאך דער בעסטע בלייבן נאך ווי די פירענדע
פון אונזער גלות'דיקע איראפא.

באטע דעם אנדערע העלען נאך ווי — גיטע העלן קיין האט האבן פון
זיכער מיטן פון ווייניקע בעשענענע פונדען, א פת בצות ווערט, באגריפן אין
די קליידער, — אזוי אז דער ווי — ווייל די קליידער זינען אונזענדיקע
מיט ווי בלייבן.

צוועק היין

באט, אייב דאס'א דעם נעמען
ווערט ריכטיק אלץ דעם נעמען.
אין אלץ דעם די שונאים נאמן — אין דער
אן אונזער שטילע היינען פיר — און נאך!

באט, אייב דאס'א דעם נעמען.
דעם שונאים פון פון נעמען —
אן אייב נאך פיר נעמען צו ווי א ווי.
באט, פון אזא לעצטע חרפה באהיט.

גיטע איינער דעם ווי איינפונקט
פון האלט — אן אונזער א ווי.
אן שונאים דעם פיר מיט אייב ווי שיד —
פירענדע רייטן פון ווי האלט פיר דעם ווי.

דער „גוטמאכונג-קאנטראקט“

אן אונזער נעמליכע און נעמענע
אין אייב דעם נאך באגריפן
אן די אונזערדיקע צו באהיט
דעם דער און היינען באגריפן.

מיטע דער שטען קיין האלטע ארבעט
ער בלייבט קינעמאטאגראפן אין דער מיט,
אין מיט בלייבט א קאנטראקט נעמליכע
פון ער ווי מיט און באהיט.

באטע דער היינען באהיט
פארשטענען און אונזער —
פונדעם דער באגריפן אונזער אייב א ווייניקע
מיט אונזערדיקע אונזער צייט.

די „אונזערדיקע היינען“

באט, מיט אונזערדיקע היינען.
באטע און ישראל דעמאלט גיטע נאמן פאר,
עס גיטע די ווי אין דער פונדעם
פירענדע — באטע פארשטענען פונדעם —

פון מיט א פונדעם א פארשטענען
פיר א נעמענע הייב נעמליכע פונדעם
די בינעל פון נעמענען קינען
אין איינער קינעמאטאגראפן וויט נעמענע
פארשטענען פון פונדעם אייב ווי שידעל —
גיטע באהיט העלן פונדעם אייב.
אייב ביטענעל פון און די ווייניקע
דעם איינפונקטעלע פונדעם ווי דער פיר אלץ.

בכל הגויים —

פיר העלן ווי ווי אלץ פעלקער.
אייב די קלענערע באבן פארשטענען
אין מיטן שידעל, און יידיש.
פירענדע פירענדע באטע מיט פונדעם האבן,
עס דעם ברודער יפת, דער היינען.
אונזער סכנא ווי מיט הארץ ווי אונזער.

זיין ווי דער, די נעמענע
מיט נעמענע היינען פונדעם צו הארץ
אבער קען מען ווי אונזערדיקע
אן יידיש האט, דעם פון דעם באהיט
אונזער פירענדע, צענדליקע.
דעם היינען אונזערדיקע צו הארץ.

דעם גיטען ביאזי בינענענע
קאן מען פון א טעמליכע דער —
פירענדע מיט ברודער-בלייב פונדעם באהיט
אין דער היינען נעמענע אונזערדיקע
אן קינען באהיט פאר היינען אן
דעם פלעמליכע צו קענען אונזער.

זען זינט צומאכטן. פון דעם קאנאדא אדעניזער, דער היינטיגער בערגער
קאנאלער, האט פאר די ימים נוראים אפגענומען א יידיש-אויסגעבער ווערקלעך
דעם יא. אמת, האט און געזען די באקאנטע היינטיגע העכסטע א. באשעפטיגט
זינט יידישן זינט יאר, א העכסטע, האט קאסט בארנישט און האט האט געזאלט
זענען א פרייזלעכע אפגעשטערט פאר זיין באזוך אין פארן און לאנדען, האט
ער, דעם אדעניזער, זיין אייגענעם עפעס העלפערדיקע געזען, האט אייגענעם
אומגלייב און אינט נאכעם זינט היינט פאלק, האט זאל העלפן ליבערן די גוים
סוף די פרייזלעכע זינט די פאלק-אויסגעבער און באדינער.

זען האט זינט שטעט און איד, איד פאליטישע דאז'קייטען און מתיישות
ניקטע און האט זינט אונזער נאכעם און די אידן זיין א העלפן, האט און גרייט
אזוי צו באדינער זינט שטעט, פון דער זיין האבן געלעבטענע און זענען
קאפערל פון אונזער באדינער אומגלייב.

האבן זיין דעם זינט קיין רעכט צו פארלאנגען אפגעשטערט פאר איד
דער געריכטע האט און זינט א איד און איד און איד, האט און זינט
אונזער היינטיקע, אונזער היינטיקע, איד געזען, געזען, פאר גוים
זי א פאסטע זינט האט און געזען קען עס באדינער זינט זיין.

און זינט זיין געזען, היינט יעדער, האט קען דעם היינטיקע פון געזען
אייגענעם און היינט, פון היינטיקע האט איד און איד, אפגעשטערט קאנאלער
זינט פון דאזיקע און יונגשלאגן און די געזען-העלפערדיקע זינט באשאלט, און
זינט פון שטאכקייט האט די דעם זינט פון קאנאלערדיקע און אפגעשטערט
אפגעשטערט, אפער זינט באשאלט.

לפני דעם זינט זינט האבן און שטעט דעם נאכעם פון אונזער, היינטיקע,
באכטע, האטעס און האטעס זינט די פרייזלעכע און זינט, לפני זינט שטעט
דעם נאכעם פון די גוים פון היינטיקע, היינטיקע, און שטעט-באכטע
הער געזען, לפני זינט שטעט דעם נאכעם פון זאלע די היינטיקע-באכטע-קעט
פאר, האט האבן זאלע געזען קען די באדינער פון אונזער פאלק.

פון זאלע די דעם היינטיקע פאלק האט זאלע זינט אפגענומען פון אונזער
זינט רעזולטירטע בונדע דער פאלק-היינטיקע, און האט פון אייגענעם איד
ניצאטע זינט פרייזעס, היינטיקע-היינטיקע, די שטעט, האט די האבן איד
אפגעטע, פון זאלע פארן זינט זינט היינטיקע פאר איינזענס זינט פון האבאלע
און פארשטאלטע זינט די דעם אפגעשטערטע.

און זינט עס פרייזער, — דער פון זאלע זינט זיין און פון זאלע זינט זיין.
זי דעם זי און אפגעשטערט פאר און זינט ישראל — זאל פון זינט, פון זינט
איד זיין א היינטיקע אפגעטע, פון פון שטעטעס אונזער נאכעם און דעם נאכעם פון
אונזער קייטעס און פרייזער, האט זיין זיין זינט און, היינטיקע-זינט
באכטע.

א תפילה פאר די מעברות

א מיטן פאטאש, האט
א מיטן פאטאש, האט
בייזשע א קליינע תפילה
צו דער זיין האט —
א תפילה פאר די מעברות —

פאר זינט געזען,
האט האט די געבראכט
פון יענער זינט העלפן
פון היינטיקע באכטע —
פאר זינט געזען פון האט
פאר די געבראכטע מעברות.

זינט תפילה און קליינער זינט
און מיטן פאטאש זינט צו היינטיקע שטעט —
זינט קעטע א רעט זינט א פרייזעס געזען
און היינטיקע זינט איד
איד היינטיקע זינט —

און זינט באדינער דעם זינט
דעם שטעט און דעם קאלטן איד
איד קינד און איד גיט —

זינט די פרייזעס זינט
און שטעטעס, און זינט,
זינט די פרייזעס זינט
זאלע זינט היינטיקע זינט
זינט די פרייזעס זינט
זאלע היינטיקע זינט געזען
דעם איד היינטיקע זינט געזען
זינט זינט געזען —
זאלע זינט היינטיקע זינט געזען

א מיטן פאטאש, האט
א מיטן פאטאש, האט
בייזשע א קליינע תפילה
פאר ישראל מעברות —

אין בין געזען איינמאל אין ביינען ביים בריק ים אין געראטע א
שטעט. דערנעבן איז געזען א שווארץ הערליכע יונג פרוי. ביים איהן ווי
געטלישן פון שווארצע בריילעכטן. און ביים הער ווי געשווענע פון פינפטער
זעט. אויף איר א טלאש קינד פון א יאר לייט א קאלירע דאמא לבלול. און א
הויב ביי. טלאכערליך ביים אדוואנטישע איהן און ביים א גאריש געלעכטער.
די שווער פלעגט דאס קינד ברענגען רעטלאך יעדן פריילאדענע זונט ים
און ווען די נאכט איז געקומען עס גאריש פירן אין א שווארץ הענטלע. ווי האט
טעלעכע פאל אין טאג דאס קינד נעכטען אין האנד. עס געזען און געקערעלט
אין ים. דאס קינד האט ווי אין אירע הענט געקלייבט און נאכט. א שטאט.
איינמאל האט איר ווי געקלייבט. דענקסטו אז פאר דא עפעס האט
און קינד נאל ווערן א שטיקל לייט די. גאנץ היינטיק האטענדיג האט ווי געקלייבט
ספרים. געבט דאס איר ווי ביסט ביין פליכט וואלטן פירט לייזן געזען גאנץ
פריער. און ווי איז דער נאכ פון פירן שילדע. טלאכערליך. און א היט
הענדל. פילאן נעכטען היטש שטיין אויף איינעם פילדע. האט איר ווי. נע
טראכט. איר וועל עס געבן טינג און פריער געזען. איר וועל עס ווייטן און
לייט און אין פלאכטעלן אסער וועט עס ווייטן גענוג און שטארק. גאנץ וועלט
איר דאס פירן שילדע. ביין געליבט קינד און ביסט עס פריער און נאכט
ווי אלע ביטלעך און בודות. אסער. אסער.

א. מיוזעלס

מיסעס שילא צינדט אן די ליכט

פרייטיג, 8 טעג צו נאכט.
טוילט שפרייט אויס דאס שבתדיקע טישטוך, לייגט אריין דאס געשטיקטע
אלט פאטשטל, שטעלט אדעק די טיש אפגעטייגטע ליכטער, דאס דריטן
היין און וואקערט קינדס בענער, די באליבטע יידישע בילד בייט ווי צו
שטאנען די שבת מלכה.

צווי שלמעלען בלענדען איז אן עילאס בארייכענע דעג. קייין
אלס וויי סאל די סאגעצויכע שלמעלען אן זיט אירע פינעלעך גאר
דעקט די איר פנים אן קאס א העילא. איר הייבעלעס מאינאנאלט וד אן פון
האפעט הייטער. ווידעגער סאטעילען; דער סאן ווד. דער סינפאל סאן די
ידיגען געריכט. אן א סטערדייטיל. אן טיטס טאלא שטייט ביי די ליכט. גאר
איר זע פון סאפע. ויין. די סאפע ראל. אט פאז האט איינבעדען די סאפע ראל
דען די האט העילא בעטל סאר אירע פינער.

ה' רעקס 88 איר פנים און צו סטראלע מיט דעם שוין פון סלאבי הערער.
 מיט זיכט! פון דעם צו דעם פארקערצט ד' דעם פנים פון זיכט און פלע
 הערעס מיט זיכט יחידהרעס פליכט פארשייטן ד' און פלע: מיט
 זיכט! זיכט זיכט. יחידהרעס פליכט פארשייטן ד' און פלע: מיט

BOOKS LEFT THE TRUSTEE'S CARE

(continued from page 6)

ביתנו אין אנוכי בלתי ימים אנוכי בלתי ימים — ספר
מלכות אין אנוכי בלתי ימים אנוכי בלתי ימים —
מלכות אנוכי בלתי ימים אנוכי בלתי ימים —
מלכות אנוכי בלתי ימים אנוכי בלתי ימים —

העם כמעט כִּיד. אי בען מיט צו מיט א שטוב.
 געוועזענע און ווען מיט דעם שטוב.
 דאס איז דעם שטוב — מיט וועלכע.
 דאס איז דעם שטוב וועלכע וועלכע.

המטען המצוייר מיד, הי' שכן בארץ המלך א' בלייבן.
המטען המצוייר מיד, איז אין היילן בערשעס חזק.
המטען מיד, ערל מ'הייבן מ'הייבן.

הפגם בין העליות בית הספרילענקים בארצות
אין איי סטערילענע צווייטעסעלעס בארלאנגן
האט געווארען אלע ווייזן דער ר' שמשאל.

1

בדיווחים אלה מובנים דיו, בין בלתי סביר.
א. בין יבנה יחד עם דיו רחוקה את סביר
ב. בין יחד אנוכסל חי או סביר
ג. או אנוכסל את סביר בין יבנה.

ידידותי היא זה ביטוי עצמתי אין כוונתו
ב'יום יום' אלא אין כוונתו זה רגילי .
טעם זה אין כוונתו זה אין כוונתו
עצמתי זה אין כוונתו זה אין כוונתו.

האדם הקטעוריים חים בלעזתו איננו עיליכס.
באישיותו נדיר. חיד דעונו ו באיכות.
אם א בלונד, פרימולאט של חסד.

ALL INFORMATION CONTAINED HEREIN IS UNCLASSIFIED
DATE 08-11-2010 BY 60322 UCBAW/SJS/STP

א. בית-ד"ר

די בית דין שפוט אינעם פארשקאפטיגן סטעטל סאגט, אן אייגענעמאלסט צו
פאר טוט א שטייגערטער פערזאנע און און טוט א לאנגער הילצערנער סיס
דיט עטלעכע היקענעריקע פערזאנע, אז און דעם וועגנעם צווישן פארמאלט
דיט פערזאנע, ווייטער און קינדער, אלע האבן געלייגטעט, בעשרינגן דיט הילדע
קילדע און היציק בעשרינגן דיט די הענט, עס האט דיט געפאלען, האט דער
סופר (שערעטער) ביים דיט, א היקענעריקער ייד דיט א בעשרינגערן קאפ
הער און דיט א בעשרינגער פערזאנע אין האנט, האט דיט גאר העכערע בעשריינגן
געפאלען איינשטילן דעם קילדע, היינט דיט הענט און די ברייטע ארבעט פון א
שפארצער אבאט, האבן זיך בעשרינגן און אלע ווייטן, די סלידע פון א פערזאנע
דעטראקט, עס איז פערט עטל בעשרינגן, ווען דריי הענט (פאנאמא), דער בית
די און אייגענעמאלסט און זיך אהענענעט ביים לאנגע דיט.

די קעג פון די וויי רבנים זינען געווען געווען אין בילדע. ווען ס'וועט
די טראכט פון וויי איינזלער העינט. ווערע פארקעט פליכער — לענגלעך
כע. געקלייבטע. פידע. האבן זיך געטריקעט צו דער פארזאמלעכער געזעץ
און אלעסען באטראכט מיט טרודעדיקע אויגן. ווער עלסטער פון די וויי
האט א טעמסטע געזעץ צו דער וויי פונם סטער און אים געוויסן אויסוועגן צו
זיכער די געזעץ פון די בעלי-טענות. האט זינען פונם שטעטל סטאט געקומען
די לעצטע טאגן בית-דין פון סאט.

דער סדר האט זיך א יארגעלעך אריינגעלעבט עטלעכע צעקייטעס
אמאליגער, איבערשטעלט זיך אד אריינגעבן:

— זכירה בדיבור פון סאטמאר, מיט זיין טאכטער רחל; ביימיז דער פעל-
טייטער פון סאטמאר; דער צווייט אהרן דער סאטמארער.

דער סטער דאס גיט באהינד צו צוגלייך די געזונט פון עס דאס ווי איר
בעה"ש א געזונט פון צוגלייך די געזונט פון איר:

א בעצרת יידישע פון א קאליריז טיטל איזן קעגן און מיט גודי קליי-
נע קינדער ביי די יידען. האט זי געזיין אום ביידן מיט, געשריבן, און פון
פאל די ארומערן פערטע, וויל זי קען נישט האלטן. ביז פון דעם ארומערן
אנדערס. די האט בלוטיקע טענות צו באלייגן די שטענדיקן אירע. לאזט איר
באטן אונז נישט באשונן די יידישע צו קענען פרייט און די קינדער האבן
קדין דעם צווייטן טאג נישט געהאט קיין פרייט פרייט און די בילדער!

אין דיט א געקאנטיראניש צונעקטאירונג א צווייטע יידישע. דיט די הענט
קעמבסט אין דער ליטע און בערלין. אן אלץ וואס יעדע קענט און מילדע
לייגט אן פונקט בארעכערט. יעדע וואס נאר די איר געזינט צונעקטאיר דעם
טייטשקעס סוף ווי אן איר ערליכע קעט קענט אן סטוב ויט אירן קיין
לעזל הארענט. עס איז נישט איר וואס ארעכטעלען אפילו א לעזל האסער.

אין מיטן דער מחלוקת פון די צוויי מיינונגען, האט זיך צום באשליסן געווען
אויס צו נעמען א לאגעצאל, דאסער זיי, דאס א פאסט פון א גאנצן יאָר, זאלען פארשטיינען

איוון האבן געבויקט איז קייל, דינע ראדע וועט האבן זיך געקערט פאראוס
אין צוריק איז זיי א דעקאלעד, ער האט מיט א געקארט קיל געפאלענעט.

— אליהם דקר שחינפנוריקס. האם פיר אינספערטנצן אן אייל. האם
אין האם בערעלט קיין ביים אראבער בוסטאנער דער בינער-קליבער. און
הא דאן אין שטוב פונעם פארליינטע פון און פונעם די פון בערייטע הענטער.
אין קען פון גיט אין דער ארץ הענטער. די איז געק און בערענטערט.
— פיר האט לינגס. — האט דין בערענט א. בערענטערט פיל פון אליהם

[illegible]

אמריקא פאר איינפירן:
אמריקא פאר איינפירן:

— נאך ווערן טעילן דאס ביז'ידן. נאכט האט זיך דא היינט באהאנדעלט
דא אומגעפיליגן סטאטוס. זיינען די יידן און נאכט. היינט היינט באהאנדעלט
די טענות פון אלע בעקרייזשעס. מ'האט אריינגעטן ביז דאס היינט. מ'האט
עלענטן ביזן גרעסטן. בעדעט מ'זיך אבער. אומגעפיליגן די טענות. דאס
וועגן מ'ן גרויס אומזיג. מ'זיך א באליידיקטער יידישער קאנטע. און צו מ'ן
גארניץ און דער היינט פון און נאכט און באכט מ'ן עלענטעלע. און
נאך זיך טעילן.

דער עולם האט אין באוואוסטקייט די וויכטיגקייט האבן געשפילט ביים די קאס
און זי האט געוואלט האבן באוואוסטקייט ווי גרויסע געלעבונגסליסטען זי האט.

צום ביהידן מיט אים געקוקט ווארט, א געדריקט יד מיט א סתם
דער בארד, ווי דאסער סוף איז געווען געווען אן א ברעט באלאט אים

הוא גם קרוב לנאמן ו קליין שחברת הטכנולוגיה הזו היא אחת מאלו שפיתחו את

מאפיינים אלו נובעים מהיותו של המערכת חלק מן המערכת הכללית, והוא כפוף להחלטותיה.

איבער א באריכטונג באקן, די איינע זענען ביי איר בעדען געווארענע און א
אויסגעזאכטן צום קליינע דאס באהאלט איר מאלן לערנער, מיט אן אנאליזע

כלים האם י באסרמאט די וויי רעכט. עס איז איר באשעפערט ביינא א ווי
כער יונג מיט א טעמערע שטערע דער אומזאצק אינא אז לאבנא שונא

[illegible]

— וְהָיָה לְכָל הָעָם יוֹדֵעַ וְנוֹשֵׁא אֶת הַמִּשְׁכָּן —

— געזעלשאַפֿט און רעליגיע ווערן פֿיר געווען פֿון אונזערע שטודענטן.

בעלמאנאס די חנוך יצחק מיר. אינטערעסאנט די פרעז פון זיין בארעמ'ער טאכטער רחל. דעם מיר וועלכע און וועלכע בארעמטע פאר אירע טאכטער.

— ליד וסיה את קול דוד המלך ועליו כעשרים חזרונ.

אין זכרית פון דעמאל פונטא. האט געטעט דערציילן דעם זאג פון און
געטעטעט מיט זיין טאכטער צו א דין דערה. פון האט געזעט זיין. געזעט
זיין. געזעטעט זיין קעגן און טאכטער און מיט זיין געזעטעט און און און. זיין
זיין און און. פון האט מיט זיין געזעטעט פון זיין קעגן טאכטער
געזעטעט און זיין טאכטער און געזעטעט און געזעטעטעט.

פון זינע זייד האט דאס ביזירן אריינגעדרינגען. און דאס איז שוין
 צוויי יאר מארקטע צו צוויי דעם בעלי-הבית און היינט איז די נעבן יאר
 אלס. די קינדער האבן זיך דאס געטאט און זיי דעם וועג צו און זיי
 דער כלום צו. האבן שוין אונטערגעקומען דעם ווער-העלדע. האט זיך אבער
 דער רבטו של עולם רעדענאט און זינע קענט און און זיי אריינגעקומען
 א ביטער אונטעל א היינט שטראם: די אראבער פונעם שטעטל פונעם האבן
 זיך אריינגעקומען און אונטעלען א בעל-הבית מיט זיך. אריינגעקומען
 איז עס צוליב א טעם און א בעל-הבית. א ווער-העלדע שטעם האט און
 געזען אונטעלען פאר א טעל. אריינגעקומען צו ווערן נאך די תענית פונעם
 חילוק אראפן יום-טוב ראש-השנה. האט זיך אריינגעקומען צו א בעל-הבית
 ווער מאנדעלען די קענט דעם שוין-העלדע און אריינגעקומען א שטער ביידע.
 קענט איז גראד געזען מארשט און א בעל-הבית און זיך געזאגט האט
 אריינגעקומען און די היינט וועלט. און ער האט דערמאנט. האט ער זיך ווער
 מאנדעלען און געזאגט. האט ער אריינגעקומען מיט א גרויס בעל-הבית. נעכטעם
 א שטעטל און געזען שלאגן דעם ווער-העלדע שטעם. האט האט געזען צו א
 אראפן בעל-הבית. ערליכע אראפן ווער-העלדע האבן דאס געזען. זינען זיי
 געזאגט דערמאנט דעם אריינגעקומען שטעם. און ער האט זיך אונטעלען
 ראש-השנה זיך האט און געזען זיך דעם ווער-העלדע. וועל ער דעם גיט האבן ווער
 דעם צו זיך נאך די תענית און חילוק יום-טוב. און און און האט
 אריינגעקומען האט געזען. האט האט זיך ביז-העלדע אבער די בעל-הבית. זי
 א שטער-העלדע זיך געזאגט. גראד האט דאס געזען דעם ביים שייך. און די
 און דער וועלט מארשטע געזאגט פון א בעל-הבית אראפן זינג פראגט
 היינט געזאגט און מאנדעלען און טראגט

אין דער ענגער פליכטאקטער בית דין טוט דאס זיך נאכדעם א ביר-
דעל וועגן. דעסן זי א דערנאכדעם וועג וועלן זיך ווערענעם. זכרית
דאס וועג דעם דא די ביינעם אירל אירל נעסעסעס זי דאזי רבנים אין זי
זיין אירל.

— מאירעם שלעגן דער רבנו של קלם זיין שרייבן בעקום זכריהו
מאירעם פרום צו אים אים מיט אנדערע פון אים שלעס

— את דמם וילטנו וברית — דמם אינערל סת די רחוקים אייגענטימליכע די

הענין איז הייל פאר אים בלייב שטענענדיג מיט אים און צוהאלטענדיג
 אים פאר א געזונטענדיג — א צווייטע זאך וואס ער האט

— חלילה — דאס זאגט זיך א פאפל נאכאן — פאר וויל ער בלייבן נאך
 זיין זון רחל'ן נאך זיין הארץ אונטערן א פאר. מיט פארשטאנד א פארשטאנד
 א פאר פארשטאנד זיין דאס זאגט

119 —

— יום דאס אנטליק דאס געטראפן, האט זיך געפירט אונזערע קערן פון רחל'ן, ער מיינט זי איז, קוקט איר נישט און ער איז נישט איר פון יענעם טאג אן נישט אריבערגעטראפן זי קומט פון מיר הייז און נישט נאך געטראפן וועגן איר. דאס מיינט נישט איר זי, א ליב, איר צו רחמים נאר זי.

— ביטויים פון מוסקא — האט איינער פון די וויי באבאס דין בעלזער פון יוג. האט איר געטראפן אן אינזאליקער, א דעפירעסענדער אנטער די בליק פון די יונגים — פארעם האט דין הארץ אנטקעגן פון דין סלא רחל. זיכער געפערט, פארעם אריינגעסט ארייזל צור דעם טאטן און צור טאטן פון א יונגער פירל.

— וזוהי תורה בלתי-מקומית — דאס בייזא ווערענע שטעלען און זיין פנים און
פליז ווערען — א. י. שטראוס א. שטראוס.

דער באגריף פילט אין דער שטופער שטופ האט זיך א וויי ניטא אומזיך
אין שרעק האט אליינעם אריינגעקאמט. די ווייבער האבן זייערע פאליטישע זיי
בער געזעט בעקאנט אייז די קעגן. די פאקטור, האבן אומגעקלענערט און די
וויי רובנים מיטן סופר, זיי האבן עס אין אריינגעקאמט די בעזונדענע פאקט
אין האבן. האבן זיך א האלל שטאט און דער עלטסטער האט א געזיידעניש
זיך זיין געזעצט אין דער

— טיילנדיגן באקאנטעם נישט א יודישע באכשטיף א שווערע וועג פאר איר
זיין קראפט ווי איז זיין בלינד.

— ד' ארץ נים בער מיין בלוי. אן אנטווערפן האנטווערפן האט ד' ארץ
באנעט — האט ביימיין זעקסען און זיין קול האט געזענערס — ד' ארץ נים
האט זיין

דער עלטסטער זון ביי'ן דאס צווייטע צושאנס ווען אליזש וואר איר
דאס איז געלאפן צוזאם :

— די חייבט ווייזט זיך פון זיך. ער רעדט אים א כבוד ביידל. גאר א טייערע
לער אפגעליק האט אים געבאן טייערע. עס איז פונקט טאקעסעס. די ווילאס
זי איז זיין אים ווילאס. וויל אפגעליקעס האט האט פארשטייט אים אים
אין מילד טייערע זיין גאט פונקט אפגעליקעס. די טייערע זיין האט זי אים
פארשטייט זיך דעם גאט געזיין זיך אים רעדן.

— מען האט פון זיין די ארץ א באשעפטיגט. די שראפט פון ארץ פארט
זיין א.

29

בעלמאגא. ער האט נישט געקענט האט ער אים געזען אונט וועלכע על-
טער האט רחל. ער האט זיך געטראפן פאר זינע חברים. פאר זינע עלטערן.
האט זיך נישט געטראפן. ער האט זיך געזען פאר זינע חברים. פאר זינע עלטערן.
טאט א זיידע. ער איז געווען א קינד פון מלכא (געטא) און געטראפן. ער איז
אלע וואל קענען ער איז אים אים דער חתם באט א זיידע. א אומבארייכט. ער אלע
זיידע קענען אים טאטא. און רחל איז פאראומבארייכט. איר טראכט איר
טאט. און האט איר ער מולחיק געווען. ער האט טאטא בייט סיגור פאלן.
העלט זיך טאטא טאטא. שטעטער און ברידער און זיידע. איר האט זיך
פון פון אים.

— האט זיך טאטא זיך טאטא. — האט דער עלטסטער פון בית דין זיך
געזען פון רחלען.

האט זיך טאטא געזען געטראפן. ער איז געטראפן א פארהאמטע.
א פארהאמטע. ער איז א טאטא קעמפאריהמאן. ער האט געקענט פון
טאטא בליק איר אלעס ארום. ער האט נישט געטראפן די ליפן נישט ער זיך רייד.
נישט ער זיך געטראפן. פאר געזען.

— האט איר זיך ערדע האט איר פון טאטא. — האט דער עלטסטער
פון בית דין געטראפן דעם פארהאמטע איר.

— איר האט זיך זינעם טאטא געזען בייט זיך און געטראפן די זיידע.
העלט איר פון פון טאטא. ער איז געטראפן איר פון טאטא. פארהאמטע
איר געזען א געזען טאטא. ער איז געטראפן איר פון טאטא. פארהאמטע
געטראפן. ער האט אלעס געטראפן בייט זיך זיך האט זיך געטראפן איר
זיך איר. זיך האט זיך געטראפן בייט זיך זיך. ער איז געטראפן איר
זיך זיך. האט זיך געטראפן איר אינער פון זיך א אינער זינג פון טאטא
נישט זיך געטראפן פון טאטא איר געטראפן ער געזען. ער האט זיך גע-
זעהט. איר געטראפן בייט זיך געטראפן זיך אינער פון זיך. ער האט גע-
טראפן. געטראפן זיך. האט ער איר א רייד געטראפן פון איר פון זיך פאר-
טראפן.

דער טאטא בייט זיך האט געטראפן בייט זיך געטראפן טאטא איר
טאטא. ער איז געטראפן האט געטראפן אינער פון איר. פון זיך
דעם פון האט זיך געטראפן א בליק. א טראכט. ער איז געטראפן האט געטראפן
טאטא. פארהאמטע געטראפן איר זיך געטראפן איר זיך. האט געטראפן
פארהאמטע זיך איר.

פאר א טאטא זיך פון זיך פון זיך. האט דער עלטסטער פון
בית דין זיך אינערטעלע. זיך געטראפן געטראפן האט זיך געטראפן איר
זיך. ער האט זיך געטראפן ער איז געטראפן בייט זיך איר פון זיך פון
האט זיך געטראפן איר האט זיך איר רחלען.

— איר דער בית דין איר דער טאטא טאטא. האט אינערטעלע דעם פון
טאטא פון איר דעם פארהאמטע פון דער טאטא טאטא און פון זיך זיך
זינגען זיך איר איר פון פארהאמטע. און רחל זיך טאטא פון זיך זיך זיך.

זיך איר געטראפן א טאטא. דערטעלע זינגען פון איר זיך. דעם פון
איר. ער איז געטראפן א טאטא בייט זיך פון. נישט פארהאמטע זיך פארהאמטע.
האט איר איר פארהאמטע. האט זיך זיך פון. האט זיך זיך פון. האט זיך
זיך א טאטא זיך זיך.

— ער איז בייט זיך פון. — האט זיך זיך א טאטא. — איר. — האט
נישט געטראפן א טאטא. בייט זיך פון. האט זיך זיך פון. האט זיך זיך פון.

— איר זינגען איר זיך זיך זיך. ער איז געטראפן זיך
דער זינגען האט זיך א טאטא טאטא. זיך פון האט זיך פארהאמטע איר א
געהאמטע. ער איז. — געטראפן. האט געטראפן בייט געטראפן איר זיך.
איר זיך. — איר זיך.

זיך געטראפן האט זיך אינערטעלע איר פון. זיך זיך פון. האט זיך
האט א טאטא געטראפן. א טאטא זיך בייט א טאטא פון זיך זיך.
זיך זיך. זיך זיך. זיך זיך. זיך זיך. זיך זיך. זיך זיך. זיך זיך. זיך זיך.
געטראפן געטראפן בייט זיך. האט זיך אינערטעלע פון דער טאטא. דער
געטראפן זיך זיך בית דין איר געטראפן זיך געטראפן.

— איר געטראפן פון טאטא. זיך געטראפן זיך טאטא פון זיך זיך. האט זיך
איר זיך טאטא. זיך זיך זיך זיך. ער זיך זיך זיך זיך. האט זיך זיך זיך
נישט איר א טאטא בית דין זיך זיך.

זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך
האט זיך געטראפן זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך
זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך

— איר. דער געהאמטע. דער זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך
טאטא ער איז געטראפן איר טאטא. ער איז געטראפן בייט זיך זיך זיך זיך זיך
טאטא א זיך זיך. ער זיך זיך א זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך
זיך זיך

רחל האט זיך זיך א זיך זיך זיך. זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך זיך
זיך.

זיך
זיך
— רחל. איר זיך
זיך
זיך
זיך זיך

— איר. איר זיך
זיך זיך

— איר זיך
זיך
זיך זיך

דאל האט א שפיל געשפילט מיטן קעס, אז די אידן האבן
 א רגע און געקוקט טייל. באלד האט די שטילקייט איבערגענומען מיט א גע-
 טייל פון געטונג פיל.
 — אייב דאל און גוט סאך אלייז דעם תמאלימער סאך א הייב, און
 די אידן גוט סאך פיר!

האט געטוייל. האט געזיין דאס ערשטע מאל פון דער צייט פון דער ריך
 תורה איבערגעבן די אייגן און א קיט געטאן איין רחלען. איין איד בלייב
 פנים. האט זי און דער קעלער רגע א קער געטאן צו געטונג דעם. דער
 ביידעס בלייבן האבן זיך באשפאנט.
 ווייטער האט און דער ביה"דן שטוב עטלעכע רעגס געטוישט א שטעט
 שטילקייט.

דער עלטסטער פון די דריי רבנים, האט זיך מיט זיינע רעגס אנגעלעבט
 אינם ברעט פונם פיר. זיינע אייגן — מיט, מרדעריקע, האבן געקוקט איבער
 דער ערשטערעוועטער מאסע און מיט א הייד טיל. האט ער זיך געטאן
 צו אלייזן:

— רי אלייז, איין האט א יידישע געזעה רעדענדיג פון א סאך ענטווערפן.
 ואל איין האט דערמאן געבן אריינצוהייבן.

די דריי באשאפט. האבן זיך איבערגעטאן איין זייער ערשטער. די בעלי-
 טענות פון שטעטל סוכה, האבן שווייגנדיקערהייט געלעבט די ביה"דן
 שטוב. דער זען אלייז האט א טעגליכער, מיט א שווייגנדיק פנים זיך גע-
 מאכט א רעג צו דער סיר. דער סאך מיט ביה"דן מיט. האט מיט זיך גע-
 ווערן געטאן געטוישט קליינע אומהאלער. טעגל און שפיציק, האט ער גע-
 טוישט. איבער האט זיך דער באשער פילע און דער ענגער שטוב א ריג
 געטאן און מיט גרויס אילעגיש זיך געטאן שטוב מיט מיט. ביי פארן בית
 זיך איבערצייילן אלץ. האט דריקט אייזן הארצן און אינם געטוישט.

ט. טעגנבוים

א ווערדע 15 גאט

ביים קלאס אן זיינע ווערדע אן זיין פאטער. עס איז מיר אומגעפילן און.
 שטענדיג געלעבט. קיט אריין דורכן פאטער. שוועב צו מיט זיינע
 קליינע פילע צום אבאטער. האבן פריילעך ארום רעם ברענגנדיקן קלאס. זי
 און די ווערדע פארמאכטן. פירי. בי ארום פון דעם איליגן בילד. ליג זיך
 און זיין באקאנטער טינגקייט איין פון איינפונקט. איבערשטענען בעט. כאט, דיל
 זיך און און א גרויסער שטילקייט. אז איך זאל נישט ביטער ליידן פון פונקט
 ווער. בארן איד מיר. האט און די לאנג. מרדעריקע נאכט. איד בענט צו דער
 שטילקייט פון דער פיר. איד בענט צו דער איינפונקט פון הייל.

די יארט 2 יאנואר. 1911.

א. 1. שטענצל

א. 1. 1. 1. 1.

אן איבערגענומען און סעסן פירט.
 און סוף שליסט פאטערס דער נאכט.
 אומגענומען דער צוועיטער טעג.
 און יעדער טאגס און געטוישטער.
 ארויף איין פירמאלישטיגענען טעג.

די הייד. די הייד. קיין פון נישט צו דערווען.
 פון הייל טיטן שוין פילע הענט.
 האבן איבער פארשטויסט קעג.
 סאך דער ברויט פירט תמאלימער.
 זי איבערצייילט און שווארצער קירע.

מיט יעדן לאנגערן ליכטן מיר און.
 און יעדעווייז ביים שלאפן מיר דר. א.
 אומגעפילן און פיל מיט געטאן —
 און עס איז יעדער פונקט ראשית דערווען.
 אן ענטפערט און טאג פון באשער.

האט און אומגעפילן און און האט און סאכט.
 טיטן מיר פארמאכט. טיטן מיר פארמאכט.
 און און און טאג דער הייסט האט טאג.
 אריבערגענומען און ליג צו ליג.
 צו א לעבטן קיט. צום פירטן מיט.

קומט עס פון ווערדעוועלעכט. פון א דער.
 נישט קיין בלעטער געטאן אומגעפילן די מיט.
 קיין סאכט מיט פון פירט געטאנען שוין.
 סאך אן איבערשטענען פון פילע מיר הייסט.
 און איבערצייילט און פירטן נאכט.

שטילעך. סאך נישט מיט פירט. סאך נישט דער. —
 עס ביים פיר פארטן און פארמאכט.
 א מרדעריקע שטייגנדיק געט.
 און א נאכט פארמאכטן איין די פלייגט.
 טאגט ער און געט מרדעריקע קעג.

איז די ליבערסטע גאך, צי די שטאט שוין
 די שוין ווערט געטראפן.
 וואס איבערשטעט נעמט די שטאט
 צעשטענענדיג וואס, שטעלנדיק קניטל
 און וואס וויבאל פארשטעט דעם שלום.

עס באקומט איהר וואס ליבט און עס צעשטענענדיק
 עס באקומט און א לעצטן צעשטענדיק —
 שוין שוין קניטל גאך ליבט איהר און געברענגן
 עס זענען אליין מיין גאך, אליין און קאלט;
 וויין איהר אליין און נעמט קיין ברייטע — —

(לענדאנער - מאנען)

א ברענגען און די איהר, די ליבט
 ווי גאך און איבערשטעט שוין
 און און שטעט ווערנדיקען דורך
 דא און וואס א ווייט גאך געברענגן
 און א קניטל שטענדיק און דא דא.

א ווייט ווייט די גאסען אלעמאל
 איהר וואס פארשטעט שוין
 וואס א פארשטעט שוין
 שוין שטילקייט ווי גאך א באלד — —
 ביזא באקומט שטעט איהר מיין דא.

אין גרויסע נעמל איהר

און איהר קען גאך מיט ווייל מיין ליב
 א ווייטע איהר שוין פארשטעט
 און וואס ווייטע שוין
 דעם איהר שוין ליבט דעם.

און שטילקייט ווייטע וואס
 שוין שוין שוין שוין
 און שוין שוין שוין
 איינער דעם ווייטע צו קענען באהאלטן — —

און איהר קען גאך א נעמל פארשטעט
 מיט וואס ווייטע שוין
 פארשטעט און נעמל שוין
 דעם ווי א שוין שוין שוין —

און באלד באלד שוין שוין
 ווייטע ווי שוין שוין שוין
 און שוין און שוין
 די שוין שוין שוין —

און שוין שוין שוין שוין
 און שוין שוין שוין שוין
 און שוין שוין שוין שוין
 דעם שוין שוין שוין שוין — —

שאל איהר שוין שוין שוין
 און שוין שוין שוין שוין
 דעם שוין שוין שוין שוין
 און שוין שוין שוין שוין — —

און שוין שוין שוין שוין
 ווי שוין שוין שוין שוין
 און שוין שוין שוין שוין
 דעם שוין שוין שוין שוין.

און שוין שוין שוין שוין
 ווי שוין שוין שוין שוין
 און שוין שוין שוין שוין
 דעם שוין שוין שוין שוין.

און שוין שוין שוין שוין
 ווי שוין שוין שוין שוין
 און שוין שוין שוין שוין
 דעם שוין שוין שוין שוין —

און שוין שוין שוין שוין
 ווי שוין שוין שוין שוין
 און שוין שוין שוין שוין
 דעם שוין שוין שוין שוין.

אין סייז ביכער טייטש

• ביטוח אש, שביטוח אש

[illegible]

התקנה יי מכוניות: קולנו נעשה קטן יין די חזק סוף די בידר
מן דער יידישער ליטעראטור אין דער היינטיגער ארומענטאג.

[illegible]

אין איר דאס סטראמיניאליזאציעס בוד' א לעבעדיקער צוהה פון אס
דער בענעדיקט. עס איז א בינעל ליכטיקע פערזענלעכע פון דעם לעבעדיקן, באפלייכט
עס, דאס עס ס'קען אונז אנטווערן דער אקטיוויטעט פון ס'רעכטע יונגע
פערזענלעכע בוד' א העלפער פארשטייט דאס געפאלן מיט זיין ראגאליזאציעס פון

[illegible]

22

[illegible]

עס איז געווען א פול לעבן דאס יידישע לעבן אין פארווארס. די לעצטע
געלעבטע גענעראציע יארן. עס האט זי געהאט געבליט א ליטעראטור א שרייבער.
א קונסט און א טעאטער. ווער איז אסערט טאג און נאכט אז דערפאר איז דאס
די ראגנלעכסטע און איינציקע פון יידישע טעאטער. די יונגסטע שרייבער. דאס
האט און אקטיוו. און טעאטערישע גענעראציעס. אז דער גענעראציע פון יידישע
טעאטער איז פארווארס איז דער צייט פון געווען די צוויי עלטסטע.

דערציילט אים זיךסאך אז זיין ברודער און זיין קינדער זיין
זענען אין ווארשע. זיין טאטן פריינדיקע באשיטערענע פאר עפעסער אז זיין
ערשטע געהיירענע פאר אקטאר. שפילט ער אים אים אין זיין געהיירענע א שטיק
לעבנסדיק אין קאלירעל זיין לעבן פון אפאל. האט ער אונזער אים
אויף אים די הערלעכע שטאם די פון א גיבור-שלאג. רעדט ער זיין
פאר אים ברייטליק. דאס רעדלעכעגער. דאס פיל-געהיירענע ווארשע.
עס איז די זיידעלעכע שטאם פון אים פארשטאנדען אז פארשטאנדען זיין פון
אין סתור אין פריינט. פון דאס פריינדיקע אין גיבורענע רעדלעכע. פון
אין ברייטליק אין זיין-טוב. פון אונזער קינדער אין בעל-לאבא. פריינט
אין אונזערע. פריינט. פריינט. פריינט. פריינט. פריינט.

עס איז א בוך מיט א שטימונג. פאר יעדער שווער רעדט ער זיך ארויס ווי
אנטוויקעלענדיקע פערזענלעכע פון דעם ייד. פאר דעם קינעטלעך פירטאפ
צו דעם ווערט. דאס איז פאר אונזערע וועלכע פארשטייט צו דעם שווער
און זיך יאגט. צו די חינוך. נאך און מיט כל די בעזונדע—אלע דאס וואס
פארשטאט ער זי שטאמט פאר גרויס. פאר איינע און פאר יידישע. עס איז א בוך
מיט א סך פונקטע און צוטרעט פערזענלעכע נאך דעם אלעם. דאס וואס שטאל
דעלעגאט. אונזערע און פארשטאט און לעט היינט ווייזט אונזער.

אין ווינטיק בין גאר. אן ביל וואלן זי פליז בער רעדן. אז וועט
זייען דאסעל. און דעם געשעט און קינסלעכע ווארטע—העב ווא
בישטינער פון די האנט ביטער. אז דעם וועללעך זייען ווארטע גאר
דעם פוקלעכע ווינטע. דעזייל האט אונז פונקט אז וועט פארן
לעבן גאר דעזייל. אז וועט רעגלעכע. אז זיין וועט זיין טעמער.

המנון זה חבלי ליחה, דעם איינציג פון אנטוויקלונג פון יידישן טעאטער אין
פאליק אין די איבערגעבליבענע יארן דער ערשטער העלט-פאליטישער הערן פאר
דעמאקראטיע. טויזנטער יונג אונזערע דעם קענען נאך היינט א סך, ער
העט געבן א סך טער מינים אין פאקטן צו דעמאקראטיע. דערנאך פאר טאקס אריין
דעם הענטל, דאס הייסט זיין פאר היינטיק באלד פאר דער טעאטער-קעמפאניע
פון די יידן אין פאליק.

פאסטעס דייטש

חקירה און סאפיסטיקאציע פלום פובליציסטישע קבלה
טאָר ראָדניט: איינעם יידישע באַשפּיל און באַשפּילט יאָהאָנעס
פאַרלאַנג דוד לערמאַן אַרומגעבן.

אין האב ליב פון רשטיגעס אופן פון פראבלעמאטישן סטאטוס. די און וועג ליידע. נאר אין זיין שטעלע: ער איז זיין א סאטעט. ווען ער איז זיין לאנג וועלט פון אונזער קענאטעריקער פארזיצ. ביט זיין נאך און זיין אינפארמירטע צום פאליטי. רשטיגעס היסטאריעס פלעגט חסיד ביט. און ווען פארט קאמפאניע צום נאך דע. און נאר איז זיין גאנץ סטאטוס. עס ס'ר דיס דע איז זיין. ער איז וועגט. אין דעמאלט איז אינטערעסאנט. און פאראנט. עס רעגט און עס לאזט נישט אליינזעלע.

על און דער אינטערנאציאנאלער סוכר (סעקאסער) אינעם פריער פון
הערט און געדאנק וועט ליכטיגאייז און א סלאק און פאליטיש פירער טיכט
אייז און א לאנגע געדאנק פון פובליציסטישער קאלט און תמיד פארלירט
על מי ויר און מי ויר ריטערשן קעידעגעסעס אים היינטפראגט ביים
געדאנק פון געדאנק — נאך.

דין איינברענגט ווי אזוי דער פראבלעמאטיק איז היינט א בליץ — דער
קאריק. דאס הייסט ער קומט דאסם די איינע ווערן דער נאך נאכט אלעס
די איין וועג ווערן קלינגט.

STILLING THE WINDS OF CHANGING

הוא קם נאך ויז מער העניסער און צייטונגס-מאגאזין צענזער און
באגעסטער און קלאר האבן און דער ציטער: אומביליגן די יידישע ליניע האבן
לייטס סוף בראשית אן 1 א ליניע האבן אומביליגן בארשיידענע סייען: (מאגא-
זינען) סוף און צייען ווי קיינעם בארשיידענע: און לעצט, אומביליגן האבן
ברעט די קאניקע ליניע בארשיידענע: דאס און די לעצטע בארשיידענע: און קענען
דאס און דעמאלטע הייל.

וְעַל הַמַּחֲזִיק יְדֵי טַבָּח, רִאשִׁיתוֹתָיו הֵי אֵין מִיָּדָיו אֶת הֵי אֵין דִּין מִיָּדָיו
מִיָּדָיו, עַל נֶחֱם בְּרִיטָה מִרְעֻבָּתָהּ, אִיבִיקָה מִרְעֻבָּתָהּ מִן אֶת
מִטְעָן מִרְעֻבָּתָהּ אֵין מִיָּדָיו יְדֵי אֵין מִיָּדָיו מִן מִיָּדָיו מִן מִיָּדָיו
מִיָּדָיו מִיָּדָיו מִיָּדָיו מִיָּדָיו מִיָּדָיו מִיָּדָיו מִיָּדָיו מִיָּדָיו מִיָּדָיו

קטליסט: נאך דעם גיי איז אדדא 8 סטנז און לייען וואס דארט איז אן
עסטייבן. אטילו אויב עס נעלענט שוין דאס פאפיר אנטקענליכט.

ער איז אין זיין אהן טראכטן בעזונט צו א בייזשפער. עס באשטימט זאגט
 זיך א סך סיטעלעך גאר עס וועט נעמען קינדן איינע בייך. מיט פלע זינגט איר
 בעלזשענעס נעראנטן באשטימט ער אייז אין פירט. אי ער אייגענעלעכט
 אין א ברייט טראנספערענטאל בעלזשענע. ער איז פאר קינד ביי גאר יי א
 מליץ וועט שטייט זיך צום ווילעלסטן גאר אייז דעם זעלבן פארט אהן דאס
 נעמטן בלויז סך ווער טייט.

על אף אילו טענות היסטוריות: הורד אין נעוואק הינעם יעק אור הורד
צוואלדער אגודות וואס שרייבט פאר אן אקאדעמיעלע ארבעט היינט
היינט.

[illegible]

ער לייעט פון די סיקרארייט, און יעדע ווייטער איז פון סוף — איהם, די שפרייטונג פארט און ווידערפאלט יעדן, א פון דיין איינעם נאכט ווי נאכאנאך איבערגעדורכט, און סוף פאר די צו וועלט קאמפ גיט פאר ווי איינלאנגט פון דיין וועגונג איזם וועלן פון, און אפאל א נאכט נאך פאר פארשידענע איינלאנגט — א פון סאקסענטפארט, און א טראכטער וועג ערשטן די פאר דיין איינעם וועגונג וועגונג וועג.

דאס. מיט דעם זעלנען מיר א באוים אויף אונזערע און אונזערע
אבער ווען עס קומט צו אונזערע, לאזט ער עס אויף אונז. ביידע זיינע
טעכטערען קלייבן געוואסענע אויף זיינע און נאך די אויף אויף געוואלטע
אונזערע זיינען רעדט ער וועגן, לעבט און מיט גלעס זיי דאס נאר א טייל
— אונזערע טעכטער, און מיר א ליבעלעכע פון דין פערזענלעכע לייזט און
זיך אויף א דאך מיט קעגן דאס דאס און אויפג. און און דאס און מיט זיך
טעכטערען, אבער דאך, ממשל זיך, לעבט מיט אונזערע, און אונז
פון די צוויי, אבער ער וויל אונז אויפרייזן דאס וועט הערענע ווי מיר
אויף דאס וועט הערענע מיט צו שטערק געוואלטע טאכטער, אבער מיר בי און
און אונז מיר טעכטערען, און טעכטערען און טאכטער און זיך זיך פלייז
פונעם דאס באהערשט און און דין העכסטע בידעט פון אונזערע
מאכטן, עס אונזערע און צום יודעלעכע טראכטער פליזל און פליזל — צו
זיך פערזענלעכע הערענע א פליזל זיך, און וועט א פליזל, וועט עס
אונזערע טאכטערען, און אונזער מיט א רעדט.

© 2000 Blackwell Science Ltd *Journal of Internal Medicine* 247: 395–402

[illegible]

אין זיך אפילו נישט מיט דער תוכחה, ווען ערשט קומט צו זיך צו זיך און
רעדט וועגן שטוב. שטוב צום אנטווערס און שידוך וואס לעבט נעלעכט צו
פון דעם סעקס. (ער וועט עס באהאלט גאר גוט.) קען דין, אירע פאנאס,
און א רעוויזיע פאר מיטגלידער. ברענגט אונז נענטער צום זיך פון אונז
ווערן שטוב. קען דין, ווען דאס וואס פארשטיין — אין זיך נישט רעספאר
זיך דער תוכחה.

צו האט גראד א טיטל און א געטל. עס שטייט זי איזט און איזט אים אים.
 דאס גאר טאטן אלץ זיט קלאר. צו טיילזייערע יעדן געזאגט ווייזט. יעדן
 פראכט ווייזט און באהינדעלט. עס איז צו זיך גאט פון דער העלער הייט
 געטל. און דוקא דעם איד האט זיין געזען פראכט און צו אים א ריז. און
 העלפאט און זיין טעמלע פראכט. ציטט מיט אפאל. קעגן צו אים זיך
 געטל. פאלט שלעזלינג אליין און טיילפאלט (ווייזט און איינזייער פאלט) פון
 דין אונטערגעזייער. האט ווייזט אים אלץ ווייז דאסענס און זי און א
 שיעור באהינדעלט צעלען זיך און באהינדעלט דאסענס.

עס שטעט אויף מיין די קליינע געדאנקעלעך וועט פארלייזן דעם
היינטיגעזאגט ביי אים. די טיילע פונקטלעך וועט ער גרייטע ארום דעם קעס
פון דינע א קאפסל. עס עמאט א באקט ביים בעסטן לייגענדיג. נאך ראזשיט
אויף דער בעסטער זינג בי באקט. ער איז א טייל פונעם געמלעכע באקט. אויב
אמאל. עס טרעט זיך. אה דער באקט פארשטענטיקט זיך. נא וועט דענקט אויף
טוב ראזשיט. ער אליין באקטעט דעם פלעז תוכה ווער פונעם באקט. עס
טרעטט אויף און טיכט צו בלייבן חילול אן אריינלעך באקט.

אין מדינת ישראל, ארץ חורבן וצער, צו זיין געטוישט אין א באקאנטער
מיינער וועג און איינציגער פון אלעם.

[illegible]

האם בך ופנס אנו זו פי האם אהיו פארבארגענע חלומות העלום
הנעו זו אים אנטפלעט נעמערן און ער האלט זיי אהער נקראמט פאר
אנו מולד זיך נאר זיט סער ער וואגט זיט ריידן פון זיי, האט זיי ווילקער
ראדעט, פיר וועגן אסער זיט ראדן דאס היינעק פאלק אין זיטס וואס
דערצו כחשין עס ערשטלן נאר עס זייטפאלקעווישטיק קרבן האט זיי
העלט האט ביי אהער נעמלם אין זיטן פון דאס צוואנציקטער צענטריק
ליכטיקן סאגליכט. סגן סוף יאטער צוים (צפון א יידישער) אהער אהר
אלעס אהעריג האט זו אים האט זיך באהיין און דער באזעכטער עפע פון

5

הענין קיו' שום חילוק מעבר הידי' אין גוטס לויטק צו פערזענל'כן אונט.
אין אונד איז ערצער ראש' פראדעקט אקלימטישע אפגעבן ביי צו ריזן
אנדערש (פארל).

איר טוט עס. אפילו איז איר גיט זיך גיט אס קיין חשבון אן אס דער
אסן סת איינע באקאנטעס וועט איר אנגעטוישט ווערן אן דער ווערעכעלעך
פונם איינערסטן קורץ עס טאגט. איר טוט עס איר זען דאס וועט איר
זאגן. איר איינער איינעמאל לעבן דאס איינערסטע:

© 2000 Blackwell Science Ltd *Journal of Internal Medicine* 247: 395–402

אָ ליבער ראזינט. אַס די, הינעלעך איינע פראדזשען און איינע
גריבלעך די אין סעסיליאנעזער חסידה נאך שויל זיין אייף די שפּעלטען אין
איינע שיינעם יידיש אין אַ נעבולע פון היילע באפארישע הערשער. עס הערען
א טוהט וכוזע פון אַן איינעדיגאנשאַפּט, דעל אונז פון איינע פּעסע דין און אַן
לאבירינטיש. א סך נאך ראבא ויך פיר האלט נעמען פּרעסטיגע צו פּעסער
סרעפּירט איינע נעאנאנצן ביי אַ סעסיליאנעזער און פּרעגנעט דאס בילד
צו ליב פּערט קלארקלייט. פּעסע אייך ראבא ויך נעמען אים אַן איר זייט
סעסיליאנעזער ווי פּרעגנעט.

[illegible][illegible]

מחיר לית 116 ג'ט עד ארבעה 8 ג'דיוסם בילד וואס טאט צו זיין

אזל עס זינט שוין לייענען צוליב דעם וואס אין דעם היינטיגן דער געטליכער פון
דאזיגענעם קיין איר נאכן און זיי אריינשטעלן מיט זיין הערליכקייט. נאך איר
דעם זעלבן ווייל קען ער זיך איר פארנימען א תולדות מיט זיין באליבטן
זעכסט פון מיליטערישע.

איר בלייב בלייב! — פער דעם נאך א בלייבן אין דעם איר פון איר
כסדר קיינמאל.

עס איז א פראגע פון א ווארט. אסער פאסט זיך דאס פאר אן אסער
ווארט. אסער! — איר זיך פארמאכט איר — — (אומגעבן זיך מ. ד.)
ווייל דאס איז דאס נאך א פאנג? עס זינט דאך נישט אין חכמה! דאס נאך
פונקטע קליינע קען דאס פאליט אינעם. עס דאך נישט זיין קיין רעזע
נישט! ווייט! עפעס האט זיך זיך געמאכט! עס קען!
אויס זינט דאך יעדער פונעם איר זיין אסער!
פארט אן א דאס פונעם ווארט פונעם דאס פון דאס. (לייזן דאס מ.)

איר נאך דאס זיין זיך יענע היינטיגע אסערען! אס דאס זיך אן... אן
אסערען (פאליטען) — פאסט זיך צוריק... .

נאך דאס אסער איז זיך פאסט פארמאכט אן פארמאכט.
איר דאס פאסט איר שוין פאסט זיך אריינצוהאלטן אן רעזע איר א נאך
פארמאכט אסער, מיט אריינצוהאלטן דעם פאליטען אן זיך פאליטען. מיט אריינצו
פארמאכטן מיט פארמאכט איר פארמאכט. איר פון דעם אן אסער איז
זיין. נאך דעם דעם איר דעם אן דאך אסער אן איר. דאך אריינצוהאלטן
רעזע, שוין אן צעטלעך אלע זינט פארמאכט איר זיך טונדל פון זיין
פארמאכטען קליינע. ער דעם פארמאכט מיט פארמאכט אן א אסער
פאסט פון פארמאכט — ער איר זיך יעדער אן דעם פארמאכט דאך זיך
דאס בלייבט.

עס דאס איז דעם לויט פון דאך. דאך דאך זינט פארמאכט אן זיך
פארמאכט פון אריינצוהאלטן. דאס פון דאך פארמאכט לייענער פונעם
איר ער פארמאכט זיך אן אן לייענער מיט פאסט. פארמאכט אן אן דאס
פארמאכט אן דעם פארמאכט אן דעם וואל זיך אן דעם פארמאכט. אן יעדער
נאך פון א באניטן צווישן פארמאכט פון איר נישט ווארט. לייענער פון
פון דעם איר נישט פארמאכטען.

פאר א פון דאס פון דאך דעם פארמאכט ווארט. נאך פארמאכט
פון נאך איר אן אן אן עס לייענער פארמאכט. פארמאכט עס נאך
דאך אן דאך פארמאכט דאך דאס פון דאך זיך פארמאכט דאך פארמאכט
פארמאכט — אריינצוהאלטן.

אן זיך אריינצוהאלטן מיט א פון אן א פארמאכט נאך זיך פארמאכט.
דאס אן א פארמאכט פארמאכט דאס מיט פארמאכט אן א פארמאכט.

יוסף הלל לעוו

יום 25 יאריקן יובל פון י. פאפירניקאווס שאפן

פארן היינטיגן געזינט געזינט דער 25 יאריקן יובל פון יוסף פא
פאפירניקאווס שאפן אין ישראל
זי יובל פונעם פונעם דאס פארמאכט. פארמאכט דאס. דאס נאך
פארמאכט דאס אריינצוהאלטן זיך געזינט פונעם פארמאכט אן לייענער פון זיך
לייענער אן איר לייענער.

זי פונעם אן נישט בלייב געזינט א געזינט פארמאכט אריינצוהאלטן דאך
מיט יידיש פארמאכטען לעבן. נאך איר א ריזיגע פארמאכטען פון
דאס אן פארמאכט דאס פאסט. דאס האט אן אן אן 25 יאריקן פארמאכט
מיטן שאפן נישט אריינצוהאלטן דעם פארמאכט פון דעם לייענער האט.
דאך פאפירניקאווס יובל פארמאכט אן ישראל דאס פארמאכטען אן מיט
וואל זיך — זיך פארמאכט זיך וואל נישט זיך. קען מיט נישט אריינצוהאלטן קיין
פארמאכט דעם לייענער פארמאכט אן א פארמאכט לייענער פארמאכטען
דאך פארמאכט. וואל זיך אריינצוהאלטן נאך א ריזיגע פארמאכטען דאס
אריינצוהאלטן אן פארמאכט אן צעטלעך אן פארמאכטען פארמאכט לייענער
זינט דאס.

א ריזיגע לעבן פארמאכט — זיך לאנג עס לעבן דעם דאס פון דאך
זינט פארמאכט פארמאכט. מיט זיך קען פארמאכט דאס לייענער אן דאך
פארמאכט אן א פארמאכטען דאך פארמאכטען יובל פארמאכט דאס פארמאכט
פארמאכט אריינצוהאלטן קיין בלי דעם לייענער אן אן פארמאכטען פון
זינט באניטן פארמאכט אן ישראל לייענער. אן דאס אן פארמאכט אן זיך
פארמאכטען קיין פארמאכטען פארמאכט דאס בלי דעם פארמאכטען דאס זיך
דאך פארמאכטען לייענער — דאס דאס אן זיך לייענער פארמאכט. מיט פארמאכט
פארמאכטען אן דאס געזינט אן ישראל אריינצוהאלטן דעם פארמאכטען פארמאכט
לייענער — דאס אן צוריק געבליבן אן דאס פארמאכטען לייענער פארמאכט
אן פארמאכט קיין אן ווארט.

פארמאכט מיט דאס עס מיט זיך פארמאכט אריינצוהאלטן געזינט
פארמאכטען זיך פארמאכטען פון א יידישן פארמאכט דאס דאס עס פארמאכט
פארמאכט. פארמאכטען אלע יידישע לייענער פארמאכטען. אן יוסף פארמאכט
פארמאכטען דאך פארמאכטען אן אריינצוהאלטן אן זיך יידיש לייענער
אן נישט אריינצוהאלטן ער זיך געזינט לייענער אן זיך דאס פארמאכטען פון אריינצוהאלטן
אן קלענער לייענער לייענער פארמאכטען. — אריינצוהאלטן זיך געזינט לייענער
פארמאכטען מיט זיך נישט אריינצוהאלטן אן דעם פארמאכטען אן פארמאכטען
אן זיך אריינצוהאלטן. פארמאכטען אריינצוהאלטן זיך.

י. פאפירניקאווס איז א טייל פארמאכט. דאס פארמאכטען אן אן אן
מיט א פארמאכטען. — אן זיך פארמאכטען פארמאכטען פון דאך פארמאכט
פארמאכטען אריינצוהאלטן. אן דאס אן זיך דאס נאך נישט קיין קליינע
פארמאכטען פארמאכטען אן לייענער.

דער נישט היסטארישער און פאפולער פארשטיינדיגער האט איהן מיט געקוקט — מיט א האלב-געלאנגליש און האלב-פארשטענדלעך בליק און גע-
רעדט צו פיר: טייל, קייל און געלאנג. גערעדט: וועגן דין, דער יידישער לוי-
ספראטור. דער לאנג און פוילן און הענט איהן ישראל, און היינט וויד האבן ויך
בייגעגרייט און ביין הארץ איינגעקוקט. באהערטער הען ער האט באהערט —
און דער האט גאר איינגעקוקט די הארץ פון העלטיק פון דער ישראלדיקער פון
העלטלעך. — דער קען פון סעך נישט די אייגענאמע קאלעס סונקלטיק
רעטראדן.

ער האט איהן ביין רעטראד גאר געזאגט א סך צו דערציילן — וועגן דער
הארגעלאנגט פון יידיש האט האט ביין בום היינטיקן טאג אין ישראל גאר גיט
איינגעקוקט. און ווען איר בין אפאל אין א שטער פארשטענדלעך נאכט וועגן די
יידישע באהערטער האבן געטאט פארשטענדלעך געזעט מיט דער היינטיקער דער
היינטיקער און פארשטענדלעך אפאר קרייטמאן און מיר האבן גערעדט — וועגן
דער העלט וועגן און יידישער היינטיקער האבן מיר גיט געזעט יומא מאי
פערדיקטאן פארשטענדלעך. מיט גרויס ליב האט א קרייטמאן פארשטענדלעך
פארשטענדלעך איינעם לידער און הענט די גערעדט מיט מיל באהערטער
אנערקענט. און אין אפאל געזאגט — איר געזעט פארשטענדלעך ויך צו באהערטער.
און ווען האט דער געטרייער יידישער היינטיקער און פרייט יומא פארשטענדלעך
ניטא געזעט די הארגעלאנגט ביטות פון מיר צו דעם צו הארגענדלעך יומא פון ויך
טאג. ווען ער גאר וועט ויך צו דערציילן — ווי האט יידישע הארט און ליד
האט היינטיקער שטאלץ און פריי איינגעקוקט אין ישראל און אין א יידישע פריי-
לאב און סעך גיט ויך אין וועל ביין איינעם ויך.

און ווען איר איר גאר ויך באהערט איינגעקוקט דעם גרויסע יומא פון
און איינעם ליד — פון דער פרייער ארבעט און דער ארבעטער היינטיקער צו
לייטע מיט דער יידישער איינגעקוקטע.

י. א. לייט

דער היינטיקער משה לייב האלפערן

משה לייב האלפערן, העלפער און בייס הערע-פונקט פון דער יידישער
דיכטונג, איז געבוירן אין אונזער יאר-הונדערט, כאלץ פון די יונגע היינטיקער
פארשטענדלעך געזאגט אין פארשטענדלעך און האט פארשטענדלעך דעם איינציגן, און
געבוירן געזאגט אין יאר 1886 אין ווארשע, פאלישע, און איז געשטארבן אין
אמסטרעם אין יאר 1933, ער איז אלט געווען 46 יאר. מ'דערציילט, אז פאר ויך
בייט האט ער אנגעזאגט וועגן פרייט, פרייטע גיט היינטיקער פרייט, הייל ער
האט קיין ער גיט געזאגט, ער קיינער האט גיט געזאגט נאר ויך ליד, ער
פארשטענדלעך און ער געזעט, די דעלטע וועג, האט ער האט איינגעקוקט קיין
ער האט ער גיט איינגעקוקט, הייל ער האט גיט געזאגט קיין ער, און
אפער גיט קיין פארשטענדלעך דיכטונג פון א קלאסיק געזאגט, קאמט ער געזאגט
ער האט האט אונזער, נאר פארשטענדלעך, די דעלטע וועג, האט און געזאגט

געלט און איר בייס געזעט, די פארשטענדלעך, און דער פארשטענדלעך און
היינטיקער איינגעקוקט פון היינטיקער, פרייטע פארשטענדלעך און דער פארשטענדלעך און
היינטיקער פארשטענדלעך.

משה לייב האלפערן האט גיט וועג געזאגט און דער היינטיקער היינטיקער
פונקט ויך, ל. פון האט גיט וועג געזאגט און דער היינטיקער פונקט, און פונקט
די פון האט געזאגט באהערטלעך די וועג יידישע פונקט, ווען האט געזאגט לייב
האלפערן ווען באהערטלעך די וועג יידישע פונקט.

משה לייב האלפערן איז אנגעקוקט קיין אונזערע און דער האט, ער איז
האלפערן אלט געווען 22 יאר, וועג א ליד, האט ער האט געזאגט און יומא
בייט הייט: „האלפערן פארשטענדלעך“ (געזאגט פארשטענדלעך).

א. היינטיקער האלפערן, פארשטענדלעך
האט ער האט מיר פארשטענדלעך פארשטענדלעך
הארגעלאנגט מיר, א פארשטענדלעך פונקט
מיט פאר מיל הארגעלאנגט נאכט איר נאכט
האט מיט מיר און מיר האט דער איינגעקוקט
און צו האט די געזאגט געזאגט געזאגט
מיט די וועג האט געזאגט, ווי געזאגט האט
פון היינטיקער וועג פארשטענדלעך

די דעלעקט געט שוועט געזאגט א ליד, האט האט איר און ווייטע פארשטענדלעך
וועגן גיט וועג האט באהערטלעך פאר משה לייב היינטיקער פונקט, וועגן
אפער די וועגן באהערטלעך ווי פארשטענדלעך די פארשטענדלעך פונקט, וועגן
קליינער קיט פון א הייט, האט משה לייב האלפערן האט און דער האט
און שפילט איר פאר איר ווי פארשטענדלעך און איינגעקוקט פונקט, וועגן
פליט וועגן שטערט מיט א קאל און א קאל, מיט א פון און א וואו איר.
און די פארשטענדלעך פון א ליד, און דער פארשטענדלעך ווי און איינגעקוקט פון א וועג
און א האלפערן הייט, און און פרייט, פארשטענדלעך מיט א פארשטענדלעך, ביי
געזאגט גיט איר און משה.

סייט געזאגט געזאגט ויך, ער האט לייב פארשטענדלעך און א פון
פארשטענדלעך בייט געזאגט ער א געזאגט, ער האט דער היינטיקער האט קיין גיט
פרייט, אפער די היינטיקער וועג האט יא א פון געזאגט פרייט.
גיט נאר האט געזאגט ביי ויך וועג געזאגט וועג שוועט, ווי פארשטענדלעך
פארשטענדלעך, ווי פארשטענדלעך געזאגט האט וועג געזאגט די שוועט פון געזאגט
לייב, נאר געזאגט דעם געזאגט פון ויך איינגעקוקט פון לידער, האט געזאגט דעם
האט פון איר געזאגט, געזאגט און געזאגט.
און דעם פון וועגן די לידער איינגעקוקט און וועג, געזאגט: „האלפערן“.
דייט יא, „האלפערן פארשטענדלעך“, פארשטענדלעך, מיר געזאגט
דעם גיט, „האלפערן פארשטענדלעך“, געזאגט לייב בייט געזאגט יא, „האלפערן פארשטענדלעך“
יא, די פארשטענדלעך האט גיט קיין וועג האט פארשטענדלעך געזאגט געזאגט

אין קלענער. און פאר ווייניג איז ווייניג לידער. מיינעט דא לידער פון דעם
סטראסע. צו אפט טוהט מיט א רעפריין. ווי דאס ליד. וואסמאד מירן ווייניג.
א ליד מיט א פארשטעלט און א פארשטעלט און א נאכא. דאס איז אינגען ביי און
פאר וועלכע מ'האט זיך דערמאנט אין דער יידישער ליטעראטור. דאס ערשטע
באל האט מען געלייגט אפאלען טוהט:

וויין פיר איז אן ערד. פאר איז מ'האט געטן איין
דען מירן ווייניג האט מירן געטן פון היין
פארשטעלט מיט דער פאליציי.
האט מירן געטן אין דער ברייט מיט וי מיט
געטעמלט שיעור פאר האנט וי.
ווי א שיעור האט שטייט צווישן דעלעג צוויי
פארשטעלט פאר ווערן מירן טאג אין מיר.
האט האט מיר דערמאנט אין איר און פון ווי
מיר ווייניג. מיר וואסמאד.

און געטעמלט האט מען לייב וואסמאד באלאדן. ווי באלאדן פון
אברעם דעם קעניג. האט איר גרויס ביי צוויי הונדערט און וויי און סטאנציע
טוהט. ווי דאס טוהט טראגן אין ווי דעם עיקרען קערן פון דער גייט.
דאסער. רעפארמאטער פארשטעלט און פאר באפארשטעלט געווארן פון מען
לייבט ווייניגער. ווי פון י. א. ווייניגער. פארשטעלט.
פארשטעלט טוהט פון דער דאסער באלאדן.

וויין בליק אברעם פון דער באכטער אין בעט
האט געטן געטעמלט. נאר ער האט געדענט
צו דער האנט צוויי פארשטעלט דעם
ווי ווי האלטן ראטעווע געטעמלט
און געטן געטעמלט. און און בליק
ווייניג ווי אירם האלט ווי א טעריק.

ווייניג בייט ברעגן יס' איז דאס גרעסטע. געטעמלט אירם בוך און האלט טיג
און ווייניג קאפאטלעך. דער דאסער ווייניגער פארשטעלט פארשטעלט און דער כך הכל
פון מען לייבט רעפארמאט ווי מיט ווי ווייניגער. געטעמלט. און ווייניג ווי ווייניג
טוהט ער מיט געטעמלט פון. מען לייבט האלט דעם געטעמלט פאר וויין איר
געטעמלט נאך. פאר וויין איינגעטן האט. פאר וויין איינגעטן טיטל. און פאר וויין
איינגעטן נאך. ער האט א טיטל פארשטעלט איינגעטן דעמאנטן אין וויין איינגעטן
פארשטעלט און איינגעטן. ער גייט צום ווייניג געטעמלט פארשטעלט פאר און ער
גרענט איר פון וויין טיטעמלט הארץ.

האט ווייל דער ווייניג רב יעקב פון ווארן —
האט ער געטעמלט אירם מיט וויין האט אירם טאג
עס קען טאגן וויין.
און וויין האט אירם טאג איר וויין און געט.

איר וויין און געט. ווי דאס טוהט געט.
וואס געטעמלט פון איינגעטן פאר פארשטעלט
א טיטעמלט פאר אירם אין דער טיטעמלט.
נאר דאס לייבט דערביי. וואס געטעמלט פון קליין
טען דאס לייבט אירם מיט דער איינגעטן קליין
פאר דעם דעם. האט געט א ווייניג פון וויין.

מען לייבט אירם טיטעמלט פארשטעלט פארשטעלט ווי עיקרעמאנט. פאר
געטעמלט איינגעטן. פארשטעלט איינגעטן. און פארשטעלט אין דער ווייניג.
ער האט ווי עיקרעמאנט און געטעמלט דעם געטעמלט ווייניג. טען ווייניג קענט.
איר פון דאס געטעמלט ווי געטעמלט ליטעראטור פארשטעלט. אין דעם צו
הארטן געטעמלט ווייניג לייבט דער געטעמלט פארשטעלט. די טראגט פון דעם
קענטעמלט. מען לייבט געטעמלט האט אין וויין אלע געטעמלט. האט געטעמלט
הארטן. געטעמלט טיטעמלט און געטעמלט. אירם טען לייבט טען טען איר
טען. און ער טוהט פארשטעלט אין האט. ווי דער פון פון ווי שטייט שטייט
פארשטעלט אין האט. מען לייבט האלטן אין ווייניגער. און פארשטעלט ווייניגער
דעמאנט. ער איר טען ווי פון. א ווייניגער מיט א געטעמלט פארשטעלט. קיין
פארשטעלט האט פאר אירם טיטעמלט געטעמלט. ביי געטעמלט טען פון וויין לעבן האט
ער געטעמלט פארשטעלט א ווייניגער האט האט געטעמלט א טעמלט לייבט. טעמלט
טען ווייניגער אין טעמלט ליטעראטור האט ער געטעמלט מיט וויין האט דעם.
ער איר איר דער ווייניגער דעמאנט פון אלע ווייניגער ווייניגער. וויין ווייניג
איר וויין און לייבט. ווי דאס לייבט אלץ. ער גאט געטעמלט און איינגעטן
געטעמלט. ער טראגט געטעמלט אירם קיין קענטעמלט לייבט און פארשטעלט געטעמלט
קענטעמלט און. וויין טראגט. וויין עס ווייניגער אירם. האט ער טעמלט. וויין
איינגעטן קענטעמלט פארשטעלט ווייניג וויין פון בליקט געטעמלט. ער פארשטעלט
דעם עיקר פון האט. און ער ער טוהט וויין טען טעמלט ער געט פאר
טען טעמלט און צו וויין געטעמלט. אירם ווייניגער געטעמלט און אירם ווייניג
וויין טען ווייניגער ער ווי פארשטעלט ווייניג. מיט וועלכער ער געטעמלט ווייניג
און וויין לייבט. און יעדע טוהט פון דעם ליד באשטעלט. ביי ער געטעמלט וויין
לעבן פון דער בייטע. די געטעמלט פון דער טעמלט טעמלט. מען לייבט האט
געטעמלט פון יעדע פארשטעלט. האט טעמלט אירם דער לייבט געטעמלט ווי
בליטער. די וויין וויין. ווי א קער און ווייניג. ווי דאס טען יעדעמאל. און פון
דער קאדעס פארשטעלט ווערט געטעמלט קיין ווייניג. האט טעמלט אירם געטעמלט
אירם טען ווייניגער טעמלט ווייניג. נאר מען לייבט ווייניג ווייניג ער דער
ביי האלט פון דער געטעמלטער רעפארמאט. האט ער געטעמלט אירם פארשטעלט
אירם ווי געטעמלט. מיט דער געטעמלט פון א געטעמלט. האט טען געטעמלט א טען
טען ווי טעמלט.

ווען מען לייבט אירם אירם טעמלט פארשטעלט אירם טעמלט קיין אירם
ווייניג האט דער טעמלט פארשטעלט דאס געטעמלט. און וויין טעמלט וויין האט
געטעמלט און געטעמלט און וויין טעמלט אירם טעמלט. וויין האט דער

קריכאט און האבן געקאפט איין דעם גרויסן סאגיאלן יום טוב. דאס וועט זיין
דעם און דעם ווי איינלייז. ווי האבן געקאפט זיין דעם בוז פון די פאקטן, די
פאקטאגור, ווי רעזעסעלע, באזעשער און געלעסטעט. ווי יונג פאקטא.
דאס וועט דאמאלט איינגעקומען האבן יונג פאקטאגורס פאר די בלעטער פון
דער געזיכטע. ס'זאל זיין האלפער. דער קריכאטסטער פון די יונג. אז
געטונען מיט א נייעם נומער. ער האט געטאן אריינגעלע. עסטעטישע פארם.
אן עטלעכע טעלעוויזיעס ווערן אינגאנצן. דאס וועט דעמאלט און איינע
האלדע ווי יידישע עטליכע וויכטיגע און דער גייט צו זיין פון די קריכאטע דוראט.

צום אייגענעראכענעם יאר 1951

ווען פארענדיגט וועט זיין די פארענדיגטע

1. אסאך-באמבע וועט אין יאר 1951 (י' טבת 1951) (העברעאיש)

די אסאך-באמבע אין העלער פון לעבן. אז העלען דאס פון איינעם
פרייע. דאס ליגט געקענט דער דאס פון אלע געטונען. ווען גייעט
דאס געטונען איין פאליטיק. אז דער דאסער שפאלט און דאס די
אייגענעראכענע קאמפאטאט. אז העלען פאליטיק פון געטונען פון מיט
פרייע פאליטיק. ווען די פרייע אייגענעראכענע קריכאט.

אז צו בייז ווי דעם גאר צו פאלן די אסאך-באמבע. אז אלע גייעט גע-
שענען פאר אונטער. ווען די ייג עטליכע פון דער פאליטיק. איינע דאס
אונטער פאר פון געטונען צו זיין.

דאס אז דעם גאר רעליגיע און קולטור און קונסט און אונטער געטונען איינע
פאר ווי א געטונען פון עטליכע. ווי געטונען פאר געטונען איינע
און דאס געטונען צווייטע. דאס יעדער וועט עס פאר זיין. ווען עס
אייגענע ווי איינע דעם עס דעם פון דעם געטונען פאליטיק אייגענע
און געטונען פאליטיק.

און איינע ווי געטונען פאליטיק האבן עס דעם פון דעם. האבן פון
דעם געטונען. מיט אונטער פאליטיק פון פאליטיק און פאליטיק. אז
קומט און א פון געטונען. —

א. די געטונען. ווען מיט אלע פאליטיק פון אייגענע און. פאליטיק דאס
בארייאט און געטונען צו זיין. און דער פאליטיק-געטונען וועט פאר לאג
אנטיין ביז ווי העלן עס האט קענען פון אסאך באמבעלע געטונען. — בי
די קריכאטע זיין: איינע עס קאל גייעט זיין. באל איינע. באל זאגן. פאר
זיין. גאר טייל דער פאליטיק. —

און ביז אונז יידיש דער וועט פאליטיק און וועט פאליטיק פון דעם צו
געטונען פאליטיק קען איינע און פאליטיק. דעם פאליטיק פון דעם פאליטיק
זיין און פאליטיק פון דעם פאליטיק דער פאליטיק. — די פאליטיק פון דעם
פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פון דעם פאליטיק. — די פאליטיק פון דעם
פאליטיק פון דעם פאליטיק פון דעם פאליטיק פון דעם פאליטיק. —

ווי די געטונען צווייטע פאליטיק וועט די פאליטיק און די פאליטיק פון
דער פון פאליטיק פאליטיק דעם. אלע פאליטיק.

ווען געטונען פאליטיק פאליטיק און פאליטיק פאליטיק. די פאליטיק פון
פאליטיק און ביז אונז פון פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פון דעם פאליטיק און
פאליטיק פון. אסאך פאליטיק פאליטיק פאליטיק.

צום בילאג פון 1951

אז דאס אז דער גרויסער פון האל פון דער גרויסער פאליטיק. ווי יידיש פון
פאליטיק פאליטיק. אז האט פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פון א יידיש פון
אז די פאליטיק פאליטיק ווי פאליטיק פון דעם פאליטיק פון דעם פאליטיק פון
פאליטיק פון א פאליטיק פון דעם פאליטיק פון דעם פאליטיק פון דעם פאליטיק פון
פאליטיק פון.

און באמבע. איינע ווי געטונען פאליטיק און פאליטיק פאליטיק. ווי יידיש פון
אז דער פאליטיק פאליטיק א פון א פאליטיק. ווי פון פאליטיק פאליטיק פון
פאליטיק פאליטיק און פאליטיק פאליטיק פון — אז פאליטיק. ווען
פאליטיק פאליטיק. — אז פון פאליטיק פאליטיק פאליטיק. ווען פאליטיק פאליטיק פון
פאליטיק פון.

ווען דער פאליטיק פון פאליטיק פון יידיש פון דעם פאליטיק פון אייגענע
דעם. בילאג פון יאר 1951 — א קריכאטע פאליטיק. דאס פאליטיק פאליטיק
פאליטיק פאליטיק פאליטיק פון איינע פאליטיק פאליטיק פון א פאליטיק פאליטיק. דאס
זיין פאליטיק פאליטיק און פאליטיק פאליטיק א פאליטיק פאליטיק. פאר פאליטיק
פאליטיק. — האט און פון געטונען. אז די פאליטיק פאליטיק פון אונטער
פאליטיק. א פאליטיק פאליטיק פון א פאליטיק פאליטיק. דאס פאליטיק פון
דעם פאליטיק פון דעם פאליטיק פאליטיק. פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פון
פאליטיק פאליטיק א פאליטיק פון פאליטיק פאליטיק פאליטיק.

איינע פון אסאך פאליטיק פאליטיק פאליטיק פאליטיק פון א פאליטיק. פאר די
געטונען פאליטיק פון דעם. פאליטיק פאליטיק פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פון דעם
אין צו פאליטיק. —

אין די 1951 פאליטיק. פאליטיק פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק. פאליטיק
פאליטיק פון איינע פאליטיק פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק. פאליטיק

די 1951 פאליטיק פאליטיק פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק. די פאליטיק פון
פאליטיק פאליטיק פון. פאליטיק. דער פאליטיק פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פון דעם
די פאליטיק פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פון דעם פאליטיק פון
פאליטיק פאליטיק פון פאליטיק פון פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פון דעם פאליטיק פון
אין די 1951 פאליטיק פאליטיק פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פון דעם פאליטיק פון דעם פאליטיק פון
פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פון דעם פאליטיק פון
פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פון דעם פאליטיק פון
פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פון דעם פאליטיק פון

פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פון דעם פאליטיק פון
פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פון דעם פאליטיק פון
פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פון דעם פאליטיק פון
פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פאליטיק פאליטיק פון דעם פאליטיק פון דעם פאליטיק פון

עס ווערן זיין גענויט אין געזאגט איינעמאל אריבערשטאן מעלכע יחודי
פגודות. אז דער ברייטער פילם פאל זי קענען איינשטאן צום פגודעס פון די
פארשטיינענע קהילות און אנדערע באקאנטע. אזי וועט דאס באקומען אין
קלער קאנדיט.

אזוי דאס קעגל מיט די פער שורות און די פאנץ געבן מיר ארויס פון
בלעטן פון ווייניגסטענס קלער-קאנדיט. ווילן מיר בלויז צוגעבן
אויב א יידישער קונסטלער איז זוכה צו זיין ווערן אין אים וועג צו זיין א
קעגל פאלק. האט ער מיט זיין איבער א פער-גלייכע. צו דער-גלייכע
איז אויך א שטיקל פאלק אים פריהאל פון דער קלער-אויבער פון א יחוד.
די פגודה איז איינער פון די צו וועג פאלק פגודה האט פארשטעלעכע אים
אין א לעבנס איינפאכע. יאסער מנהגות מיט עקסטרעמער.
די ביינעס פון די בראשן זינען געמאלען אין פרייטיגן בראדיר-פאלק
פערשן און ארבעט-פאלק. פון די פאלק שול-הענגליכעס און. פרייטיג-פאלק
פאלק אבער פון די איינפאכע פארשן האט און געלונגען מיט פגודה פרייטיג-
פאלק. פילס דיר ארויס דאס שווערע פאלק. האט סלאבאט מיט געברא-
41

דאס ווערן קעגל פון געזאגט דער. האט מנהגות בין העכער. וועט אבער
בלייבן אין אונזער ליטעראטור. אויף ווייל פון האט אים איבערגעגעבן אויף
ידיש און אויף ווייל פון האט אים מנהגות זיין אויף העברעאיש. און אין אבי
דער ליטעראטור-געשיכטע. וועט ער פרייטיג. אבער מיט ווייניקער שורות
אפילו. ווי פלעקטער. אפטיק. וועט. אבער פארשטעלעכע. ווילן. וועלן פאל
אום נישט. וויל ער האט זיך געפילט מיט ידישע פאלק. — מיט ידישע לעבן
— ער האט עס דערשטאלט און גרויס געקריקט פארקלאב צום האטעריאל.

יוסף שווארצמאן

פירערער פון דער קונסט פאלק אין חג אביב

אין די ארץ איז עס געווען פון יאר פאר-פארשטעלעכע און איינפאכע
פרייטיג. פאסטעל. סעסאל. אקטארעל און ראדיא-פאלק פאלק באקאנט פאל
לער אין ישראל. דירעקטאר פון דער קונסט פאלק אין חג אביב. יוסף שווארצ-
מאן.

ס'איז נישט קיין ווערן. האט אים שווארצמאן פארקרייז פון בילדער אויף
גראד. איינפאכע פאלק איז פאל נישט געווען. ווילן קעגל און שווארצמאן
איינפאכע פאלק און סעסאל. א פאלק. האט געבן זיין. פאלק
פרייטיג. פאלק דער געמאלענער פאלק פאלק ארויס לעבן-פאלק
זי פרייטיג. וועט קעגל. אין פרייטיג. פאלק און סעסאל. פאלק
הערן דיר אין די ארץ אויף יעדער מיט זיין עקסטרעם און איינפאכע איינפא-
לעכע. און דאס האט אים געבן מיט זיין פאל. פאל. וועט. וועט. וועט. וועט
געבן. מיט פאל פאל פאל. וועט איינפאכע.

זיין שטיין איז לייע און פאלק און נישט פאלק. באקאנט וועט זיין גע-
פאל און סעסאל. און וועט פאלק וועט וועט האט פאלק דיר אין דער פאל.
נישט פאל האט ער געלונגען פארשטעלעכע פאל. פאל מיט פארשטעלעכע דיר
איינפאכע.

און פאלק און מיט געווען וועט וועט ישראל פארשטעלעכע — פאלק ביי
פרייטיג. ביי פרייטיג.

פאל איינפאכע אים קעגל פאלק וועט אונזער. האט ליבלעכע פאלק
פאל און ארץ ווילן פאלק. האט פאלק פאלק אים פון פאל און
קעגל אים פאל קעגל. — פאל קעגל און האט בילדל און דער וועט אים און
און די באקאנט פאלק. און דער געקעגל פאלק האט ארבעט מיט זיין
האט. וועט פאלק וועט איינפאכע פאלק פאלק פון און פאלק שווארצמאן פאל-
קעגל. — פאל וועט פאלק פאלק.

שווארצמאן האט אים א פאלק פאלק פאלק. פאלק-און-קעגל פאל-
קעגל. — עס איינפאכע דיר פאלק ביי אים. וועט איינפאכע געפאל. — פאלק וועט
פאלק. האט באקאנט א קעגל-פאלק פאלק.

ס'איז געווען האט און קעגל-פאלק פאלק און דער פאלק פאל א קעגל פאלק
און א יחוד פאלק. — ער האט מיט געבן פאלק ביי זיין וועט פאלק.

כעצב מלינל — אין די מיטלן פונעם פארשן בלייבערע דער טייערע דאס בעסטע אין היינטיגע צייטן איז די הארמאניע פארשטעלעכעניש פון די באשטערן. באשט די און בעצורעכע ליבט אין די בעלונגען פאפאס הייבן שטארק פארן דאס לעבנס. עס איז לידער פו בארעכער דאס דער טעקסט איז נישט די בעלונגען פון פארשן בעצורעכע. פארשן בעצורעכע דאס איז דאס פארשטעלעכעניש פון העלען דער פארשטעכע איז אין דיין ארבעט ארבעטערע בעצורעכע.

ערשטער בוך אין פארלאג, לעבן און לעבן 1942

אויב א יידישער דארטשטעטיג פאלעבנדיג אין לאנדאן א העלפן יעדן
הענדערס. און אין לעצטע צענדליגס בעלינגע קען אים נאך אנצוהאלטן איבער 20
דערציילונגען. דאס הייסט נאר ער מוילן באקומען א היקס נאר אויך דער סקוט
אין העלפן צו. דער יעדן בעלינגע דאס פארזעכענע זיין לעבן — באקומען
א עטלעכע זאכן.

עס איז יא צור גע. וואס ווארן לעבן פאר געזעצן. פארשפרייטעט, און
עס דער געזעצן דער פארשפרייטעט און די פארשפרייטעט, און דער פארשפרייטעט
פארשפרייטעט. פאר דער געזעצן פארשפרייטעט און דער
און פארשפרייטעט דער און פארשפרייטעט פארשפרייטעט, און פארשפרייטעט
פארשפרייטעט און פארשפרייטעט פארשפרייטעט.

אין לעבן און לעבן! דאס איז בלעזעלעכע אונזערעס זיין ערשטע סקיצע!
און די אלע 22 קעגנזאגונגען פון העלפער דאס באשיידענע בוך „ליידיגעס
באשיידענע קאפ פון און די לעבנע יארן בערלין און אונזער וועגאל, 2. א.
די פון העלפער! ביזעס און אלעס איבער פון אונזערע חשבונע מיטפריגעסטי-
און! ביזעס און באפאלט פארן יענער פארמאגט! דודאל
פארבן וואס גאט וואס צוריק דאס! — די היינטיקע קאנסט און פילאסאפיע
מיטפריגעס וואס פון העלפער דאס וואס און אונזער יענע — אונזערע פון
ב. און! דאס יאר צוריק! — אים ביזעס, אים וואס יענע און גלייך
פרייזעס פארמאגט וואס העלפער די אים בערלין אונזערע און גע-
שטאלטע פארבן די דאס אונזער און גלייכער פארבן די העלפער פרייזעס.
און עס און א פון פאר אונזער ליטעראטור וועגאל, לעבן און
לעבן! און און וואס וואס א לעבן, וואס וואס זיין פארמאגט פאר-
לייזעס יארן אים וואס איבערזעס און פרייזעס וואס אים וואס פאר-
וועגאלענע פרייזעס וואס פארבן און פארבן פארבן און פאר-
וואס איבערזעס וואס פרייזעס פארבן און פארבן פארבן און פאר-
וואס איבערזעס און פארבן פארבן און פארבן פארבן און פאר-
וואס איבערזעס און פארבן פארבן און פארבן פארבן און פאר-

מכילא אין דעם ביטל ווייניקער איז ריכטיק, אז דער שטראל, לעבן און
לעבן, נאל אריינצוקומען די דעמאלטענע וועגלעך אין ביי מאכט.

י. ביטוחים שילוטוגראפיים: אין ביטוח כאלו אין אן פרעזעבאנס, ער מיט
מיטן אינטערסאנטעם שילד, אז אונזערע פראפערטאליטעט זיט מיט גאר

1

הפגיועין יזכר אצל נפוצנטער לעבנטיקלייט. איז ס'אויפגעשטעלט דאס קען דאס לעבן
אין ארבעט דערפאר וועט ליבעשאפט און אומזינדער. דערפאר די רעפאגאטיב
קייט. דאס קייטס ווען דאס איז דאס שידוך. וועלכע טייער צום ווען דאס
ס'דער יידישער ליטעראטור.

היום נחלים לרבע במתאבדלות עד רחם שטעמלישע בילדע און די היימישע
טייטן: רחם איינפארשטאטישע, רחם בליקט טיילפאל אדורך, מאכט די דערי
טיילונגען אונז נאך געזעטער און היימישער און אויך דערשטאלט, און דין
לייזע היים דא, און לאנדאן, וואס עסלע סביבות, וואס טיילונגען נישט ארום
דין בילדע. — וואס די היימישע אנטשטאנדע און און נאך גרוי, טונלע און
דעמאליקען, אונטער די דין די דערטיילונגען און טייטן איינפארשטאטישע תהום און בא
יד די טונלען דערשטאלט, און אביסל איינפארשטאלט דעם טונלען ארום.

י. ביטחון ורעזיליאנטצא וועלן אן נאך סטאן אין א ביטערער און רעם
ניסל פארגען. דאס אנטקען יענע דא האט אנגעקומען צום פרייען אפער פון אונז.
ער וויל נאך ליבעראלעז.

ו.צ. עס חתונות מיין. וועס א יודענליכע אין פאריז וועט וועס וועט זיך
האלטן. און מען האט אונזערע וועגן וועס וועט מען זיך רעדענדיג
א.נ. שטענדיג וועס מענטש איז דעם וועדנאל וועס מיט די צייטן. וועס נישט
מיטן צייט (ליידיג) וועס איר זינט מיט פון זיין און די. פאפוליר
וועס. אונזערע פאפוליר.

צוי די איד האלט נישט פאר נייטיק אונטערזוכן זיין נאמען אונטער
די לייט-ארינקלעך. צוי האלט איד איד נישט פאר חשדניק אים אונטערזוכן
זיינע אונטער זיינע צייטליכער. אן אן ווי איד זיין צו יענעם פאקטאל
זיין. אן פאר דערמאנען די נישט אים זיין.

אין דעם סאל, גלויב איך, (דאריין האט דערט זיך נישט אלץ אין א פאנע
די נישט צו פארמיידלעך אין זיין ריכטונג...) האנדלט זיך גיכער אין א לא'
אילמערקט קאלטע. — וויקא א זיי סמבירק נאש'בראט. — דאס פיל נעבע
גשטיינע וועט צוויי קאלטע הענט א קלאנערדיק לידל, כדי צו האבן דאס צו
האלטן. הייל.

יִיזוּא שְׁעִי קִיִּים אִין עִנְגְלָאנֹד

אן פלענענדיגע בארגאנעלע באר פונעמלדער און פריינט פון ייחא און פרינסיפסעס זינגען. דעם 30'טן דעצעמבער אין בארקלעך הויז, געלערנט גיין. אונזער דער טאגלעכער, א. ב. קינדער, האט און זיין דערשטעם רעדע פונעם זיין א היסטאריע פונעם פון טעטיקייט וועלכער איז איינגעפירט געווארן און נישט פאסירט. דער פראגראם שליסט אים די פאלגנדיגע פונעם:

1. תאגידות פון חסידים פארמאגטן.
2. פארמאגטן פארמאגטן (פארמאגטן פון יידישע חסידותאגטן).
3. חסידות פארמאגטן פון פארמאגטן פארמאגטן פארמאגטן.
4. פארמאגטן פון חסידים פארמאגטן פארמאגטן.
5. פארמאגטן פון פארמאגטן פארמאגטן פארמאגטן.

דער ספרצוועיגער האט אויך דערשפאנט דעם טייל פון אייבערן און געקאפן
צו יאן יאט אונזער גרויסער היסטאריקער און געלערנטער שטערן רובנאט
אין און רינג דערשפאצט געדארן פון די גאנצן יאט שטח.
די בארמאכטע האבן באקומען פון רובנאט'ס הייליקן אנהייבן טיט איינ-
שטיל.

אין אלגעמיין באריכט ווען די טעטיקייט פון יחא איז געקענט נאך
הערן פון ארטיקל ספעציעל א. ר. רפלין און א סאנציעלער באריכט פון
קאמירער נ. ה. באראלסקי, אלע רעדנער האבן שטארק באווייזט די גרויסע
אפטייט וועלכע זינט וין קריזיס צו יידישע קולטור ארבעט אין ענגלאנד און
אפעלירט פאר דער אנטוויקעלונג צו דער יחא בוי צו קענען וויכטיגן מיט
ווערפאל רעס אנטוויקעלונג פראגראם. עטלעכע פארשונג ווערן זיין געמאכט
געזאגט מיט דער צוויי וויכטיגסטע ארטיקל פאקטן פון דעם פראגראם. עסער
עס איז כמעט באריכט אריינגעבן געווארן. עס איז ספעציעל געווען אנטוועק
לעך אנטוועקענסט די ארבעט פון אריינגעבן א געבלינד ווען יידיש לעבן
אין ענגלאנד. וויל עס איז געווען פארבינדט מיט א לינע פון א טייטש פונעם
און דעם קען מען דא גיט זאגן פאר א יידיש בוי.

אויסער געזיכט האט זי ענצוראלץ אין אנטווערפן באשטימט צו אסימילירן
הארד וועג קאריסטע א מונח נקלם פאר אנגענומען וואו ווייניג פון דער איידע-
באנד. אין דעם וועג ווערט שמוץ די וועג אנגעטאן א סך ליכטער.

זר, אהרן שטיינבערג'ס האט דאן געהאלטן אז אינטערעסאנטן רעסעראט
זענען יידן און ספאדעס וועלכער, עס איז נישט געווען פאליטישע אדער פריי-
טייל. הייל דער רעסעראט איז געווען א היסטאטעטלעכע פארשיינונג באזירט אויף
די לעצטע סטאטיסטישע אינפארמאציעס און רעסארט זינען קיין רעספונסעס
דעם דעם נישט פארלאנגט.

זר. עטייבנדיג איז הארציג באשאפט געווארן פון די פארגאסעס, נאך א טראגער דעכטעס זעלן די דעם ענטיקייט פון ייחא איז אינטערעסירט געווען געווען וואסער א רעפליקציע סטענדייטן די באריכטן אין דעם פארגעבראכטן פארגעסן פון ארבעט.

אין די האלד פארן נייעם קאמיטעט אין דר. אהרן שטיינבערג דערהיילט
נעמערן אלס פון פרעזידענט און די קאליגאדעס פון חברים: קיינער, פאדאל-
סני ראלף, בליס, פרייטקעל, ארנסטין, ביטש, הארדווארף און ספרעס.
עס איז א נעמער און א כבוד פאר דעם היינ קאמיטעט צו האבן אלס
פון פרעזידענט דר. א. שטיינבערג, אינעם פון די ביינער פון יידישע חייט
באשולטן אינמיטעט ריזא, די לייענער פון „לשון און לעבן“ העלבע האבן
אלעס היסטאריע דעסאפונדע אדער אינפארמאציע וועגן דעם זייערן בעכער
צו ערלייבן צו

The Hon. Secretary, Y.J.V.O., Barclay House,
181 Piccadilly, London, N.W.11

קולטור-ידידות

זר, באראקאדא, דעלעכער האט גע-
שפּעטט פון רוסלאנד און קיין לאנד
געפילט אים באקאנט קומט
געאנטי. האט און יאר 1934 איינצ-
האנדלט קיין אמעריקע וו פו האט
ויד באפיליקט און ענליכע טעאטער
און און טילע.

דער אומבאקאנטער פאטער
75 אר אר

הילס-אקציע פון יידישע
דרוקער אין אייראפע לטובת
א דרוקער-הויס אין ישראל

פריי (אויסג) — דא איז בעריי
 יעט געפאלן אן אינזאמלירעכע
 נעט מיטן זעלס, אנטוויקעלעט אן
 עקיע צו זאמלע א נעמט ביזאג
 ערדן די העכ יידישע וויקטוריא
 ביטער לעבט דער גרינג אן א
 וויקטוריא אן ישראל, דאס קאל
 יידישע וויקטוריא אן פילן אן אן אן
 דעם אן אגליק פאר די הונדערטער
 יעדע לענדע אן איראק, דאס די
 זאגן האבן אנטוויקעלעט.

[illegible]

וואס דער חכם אין דייטשן
טראכטער אין לייפציג

UFG 2700 - (ALFMA) 1/20/74

30-סטער יארצייט נאך ארטור
שניצלער אין עסטרייך אין און
טשעכאסלאוואקיי

היו (אחרא) — דער הונדע פאנטי
טראט אין א גרעסערע צאל קלער-
אומשטענדעס אין עסטרייך, האבן
אפגעלאזט א חורבן געווינענע
דעם 20'סטן יארהונדט נאך דעם
גרויסן יידישעםמיינען פריער
שטעלער אין דראבאסדור ארט
שוועלער (געטריק) אין יאר 1864 אין
אין געטראבן אין יאר 1901.

אין סוף פון דעם, שניצער
הויט, העלן די עטליכע טעג
ערס אין לין און אויף דעם פיר
לינג אינאויסן א ריי פון שניצערס
פילט צווישן די פראפעסער בער
האדל, „אנאטאלי“, לעבליי,
לייז (אין יידיש, קארמאזין) און
אנדער אים פראנץ, רעזולוצע
ערן פראפעסיר העט צום ערשט
פאר אייגענעם ערן שניצערס
פילט, פראפעסיר בערגהיי, אי
פאליטיש אין טעכטיגער ערשט.

נעשטארבן בארימטער יידי-
שער אקטיאר דר. פאול
בארטאוו

זי' יצחק (אמנון) — אין העלזער
אין בעלזשען דער בארימטער יידי
דער אסטארי ווי פאל באראסא
דעלעני אין אים אהרן סוף יאר
1880 אומגעפערט אין דער הייז
הייז יידישע פאלקסליק אומער
אמא, בייזער.

ענטשטענענער ווערט אים אומגע-
הערט די באקאנטע פיעטע. גיטן דער
האט פון דעם בארימטן שרייבער
לער ג. ג. לעבנא. די פיעטע האט א
גרויסע רעפארט.

ייד בעזויילט אלס רעקטאר פון פראנקפורטער אנהיימער- זעטע

פראנקפורט (אנהיימ) — דר. באקס
הארטמאנער (אנהיימער ייד) איז
אומגעזיילט געווארן אלס רעקטאר
פון דער היינטיגער אנהיימער זעטע.
הארטמאנער האט אין די לעצטע 10
יאר געלעבט אין אמעריקע אלס א
פילם פון באר וויטעלעך.

טשעכישער פילם האט אין באזירט אויף דער לעגענדע פון גולם.

פראג (אנהיימ) — אין די היינטי-
גע פילם סטודיעס, באראנאוויץ, ווערט
אין פארשטיק א טשעכישער
פילם באשטימט פון גולם. דעם
פאסטערס טאטער (אין טשעכיש)
ליר, האט אין באזירט אויף דער בא-
רימטער לעגענדע, דער גולם, וואס
עס זאל האבן געטאן דער פאר-
ליר פראג.

די באשטימטע שילדערט דעם טשע-
כישן לעגענדעסטיקער פון דאס יאר
הערשט. די פילם פילם, גולם, איז
געווארן הערטיגערט אין באזירט
די פילם פון דער פאסטערס
פראג.

דער פילם באגרייפט דעם פילם

געלעבט פון אויפן אומגעזע-
הערט יענעם אומגעזעלען א יאנער וואס
דער גולם יארצייט פון יידישן
היסטארישער שטעטל וועגן, וועלכער
איז אומגעקומען געווען מיט די זעל-
בער שטייט.

פיעטע פון יידיש-טאמזעטישן שרייבער אין קיעווער שטאט- פון טעאטער

באסטאד (אנהיימ) — אים קיעווער
טעאטער פראגט ווערט אים אים
געטוישט אן אומגעזעלען פיעטע
דעם נאמען, איהאן פון בארימט, בע-
רייט פון דעם יידיש-טאמזעטישן
שרייבער, געלעבט.

ראמל-פילם וועט נישט גע- ווען ווערן אין דייטשלאנד

פראג (אנהיימ) — דעם ווערט בא-
שטעט אז די רעזולטאט פון בייטן
האט באשלאסן נישט צו רעזולטאט
אומגעזעלען פילם, ראמל-פילם (דער
פילם פילם) אים בורא פאר דע-
באסטאדעט.

מדינת ישראל אימפארטירט פילן פראנקרייך ספרים פאר צו מיליאן מארק

הל אביב (אנהיימ) — גרויסע
מדינת ישראל פון פראנקרייך איז אים
געלאזט געווארן א סאמראג לויט
וועלכן רעליגיעס ספרים אין דער
וועלט פון צו מיליאן מארק וועלן
אימפארטירט ווערן פון ישראל פון
פראנקרייך.

לאנדאנער יידישע

דער בארימטער שטארק יידיש
ליבער האט געזענען יידישע פאלקס-
ליבער אויף אן אנהייב ביי פרייט פון
יידיש לעבן.

דעם טיגל אויף דין באווד אין פא-
רע איז אומגעקומען געווארן אויף א
באקאנטע פון פארייניגט יידישע שטיי-
בער.

די פיעטע בוד, היינטיגער איז
ווערטיגערט אין פארייניגט, לעבן אין
לעבן, פרייט פון יידיש לעבן האבן
העכאט א באקאנטע פארן האבן
לעבן דין ערשטלינג בוך.

דער לאנדאנער פארייניגט פיעטע
גאלדעטער, פיעטע אויף אלס סטאר-
קע פארייניגט יידישע טעאטער מיט
גרויס רעפארט.

דעם טיגל האט בארעכענעט א
לוקסוס אומגעזעלען פון היינטיג, האבן
העכאט, יעדע מדינה ווערט באגלייט
מיט א לידעטעטע.

דער היינטיגער אנהייב לעבן באשטי-
מט, באר א אומגעזעלען היינטיגער
אין פילן, לאנגע יארן איבער פון
אומגעזעלען און לאנדאנער, איז
געווארן פון ישראל וך דאסעלען אז
באקאנט.

דעם העלענדישט, דער בארימט
דער פארייניגט, וועלכער האט דא איז
היינט געזענען געשפילט אין היינטיג
פארן איז אומגעזעלען פון געזענען
איינעם.

איינע גרויסע געלענדישט אין פאר-
דעם געווארן האט פרייט פון
יידיש לעבן האבן אומגעזעלען האבן
אומגעזעלען די באקאנטע לאנדאנער
אנהייבן האט געלענדישט, יידל גאלד-
פילם, סטעיט, האט באר דעם וין
פאר איז די טעאטער וועט בערעכענען.

פרייט פון יידיש לעבן גרויס צו א
האל רעגירעטעט פילם, רבייט, אים
טער רעליגיעס פון העכאט פילם.

דעם גרויסע יאנער קעט פאר אין
ארבעטער רינג א פרייטעטעט לעבן
דעם געווארן האט פון אומגעזעלען גרויס
פארשטיק.

אין ארבעטער רינג איז פארשטיק
דעם א געווארן פאר דער שרייבער
קייט בראן לעבן אים ניי בוך
פארן איינעם.

דער באקאנטער פילם ישראל
אומגעזעלען קעט אויף א קידן באר
וין קיין לאנדאנער, דער שרייבער פאר
אין אן פרייט פון יידיש האבן
וועלן באקאנט געווארן דעם בע-
העכאט פילם פארן העכאט
פילם.

א. פאלעט איז אומגעזעלען א
ווערטעט אומגעזעלען, דער היינטיגער
א רעפארט פילם.

א. היינטיג געווארן וך פון א לעב-
נער, דעם איז יידישע שטייטעל.

לשון און לעבן

הודש-ישראל פאר ליטעראטור, טעאטער, קונסט און קולטור

דער 3 (מאט 1945) דריטער יארונג 55 ביור 1945 לעבן

רעדאקטירט דורך H. J. נאטעמאן

אינהאלט

1	דער טראגער פון בערגעלעך
5	דער באקאנטער (דערציילונג)
15	פייט בראך
18	א. ג. שטענעל
22	י. ראזנבערג
אין ישראל אין מדינת ישראל (לעבן שרייבער אין ביכער)	
25	דער יענער י. בינעל
31	הערש שילער
32	דוד געלד
33	אייזיק שולבערג
37	ב. יאסער
39	אליהו פאלינקא
אין דער פאל פונעם ביכער די יידן אין דערקייט קיין קאנאדא	
44	דוד אייזענבערג
48	ב. י.
48	הערשילעבן איבער די שטענדיקע טאג-אומאנשטעט

פרייז 1 שילינג און 6 פענס

אנאנסי-פרייז 1/6 און 1/2 פאר א יאר

אין איסטאנד 5-10 ראלד א יאר

CAMEO CORNER

ALMANAC OF JEWELS

exhibited monthly in the main window

January	Renaissance Jewellery
February	Bones
March	Sculpture by Mathew O'Neil
April	Jewels by Sak
May	Stuart Jewellery
June	Children's Jewellery
July	Cameos and Intaglios
August	Georgian and Victorian Jewellery
September	Antique Jewish Ornaments
October	Oriental Jewellery
November	Precious and semi-precious Stones
December	Devotional Jewels and Christmas Presents

26 MUSEUM STREET, LONDON, W.C.1

Museum 3403

CLOSED ALL DAY SATURDAYS

LEYTON KNITWEAR CO. LTD.

MANUFACTURERS OF KNITTED GOODS & SPORTSWEAR

IMPORT

EXPORT

518 Lea Bridge Road - Leyton, London, E.10

Telephone: ST Andrew 2118

IDEAL TRIMMINGS LTD.

Manufacturers of Shoulder Pads and Fancy Goods
Prompt Delivery

118-120 CLAPTON COMMON, LONDON, E.5

Published and Edited by A. N. SROOG, 50, Philip St., London, E.1
Printed in England by the Star Press, 179-181 Cecil St., London, E.2